TEMATSKO IZVJEŠĆE 25/2026 **HR**

Zaštićena morska područja

Njihovo proglašavanje samo po sebi nije dovoljno za smislenu zaštitu

EUROPSKI
REVIZORSKI
SUD

Sadržaj

Odlomak

01 – 17 | Glavne poruke 01

01 – 08 | Zašto je ovo područje važno

09 – 17 | Nalazi i preporuke Suda

18 – 93 | Detaljnije o opažanjima Suda 02

18 – 33 | Nije vjerojatno da će se dosegnuti ambiciozne operativne ciljne vrijednosti EU-a

20 – 25 | Unatoč postupnom proširenju ne dosežu se ciljne vrijednosti EU-a za proglašavanje zaštićenih morskih područja

26 – 28 | EU-ova mreža zaštićenih morskih područja ne ispunjava ekološke kriterije

29 – 33 | Financijska sredstva EU-a za zaštićena morska područja raspršena su na različite instrumente i teško ih je pratiti

34 – 54 | Na temelju okvira EU-a teško se mogu jamčiti dosljedne razine zaštite

36 – 39 | Regulatorni okvir EU-a za proglašavanje zaštićenih područja postoji desetljećima

40 – 45 | Proglašavanje zaštićenih područja ne dovodi izravno do zaštite ili ograničenja aktivnosti

46 – 54 | Zaštita ribolovnih područja složen je i dugotrajan proces

55 – 67 | Teško ostvariva, ali nužna ravnoteža između zaštite okoliša i socioekonomskog učinka

58 – 62 | Znatan manjak podataka otežava socioekonomsku procjenu mjera očuvanja

63 – 67 | Sudjelovanje dionika sve je veće, ali dionici nisu uvijek uključeni u procese upravljanja

68 – 93 | Zbog nedostataka u upravljanju i neodgovarajuće provedbe dolazi do loših ishoda očuvanja

70 – 83 | U većini zaštićenih područja ne primjenjuju se prakse prilagodljivog upravljanja

84 – 88 | Ishodi očuvanja nisu ujednačeni

89 – 93 | Visoka očekivanja od novog zakonodavstva kojim se nameće aktivna obnova

Prilozi

Prilog I. – O reviziji

Prilog II. – Uzorak zaštićenih morskih područja odabranih za reviziju

Prilog III. – Izvori podataka i obrada podataka

Prilog IV. – Popis područja na kojima je ribolov trajno ograničen

Prilog V. – Financijska sredstva EU-a

Prilog VI. – Metodologija za procjenu upravljanja zaštićenim morskim područjima s pomoću alata METT-4

Pokrate i skraćeni nazivi

Pojmovnik

Odgovori Komisije

Kronologija

Revizorski tim

01

Glavne poruke

Zašto je ovo područje važno

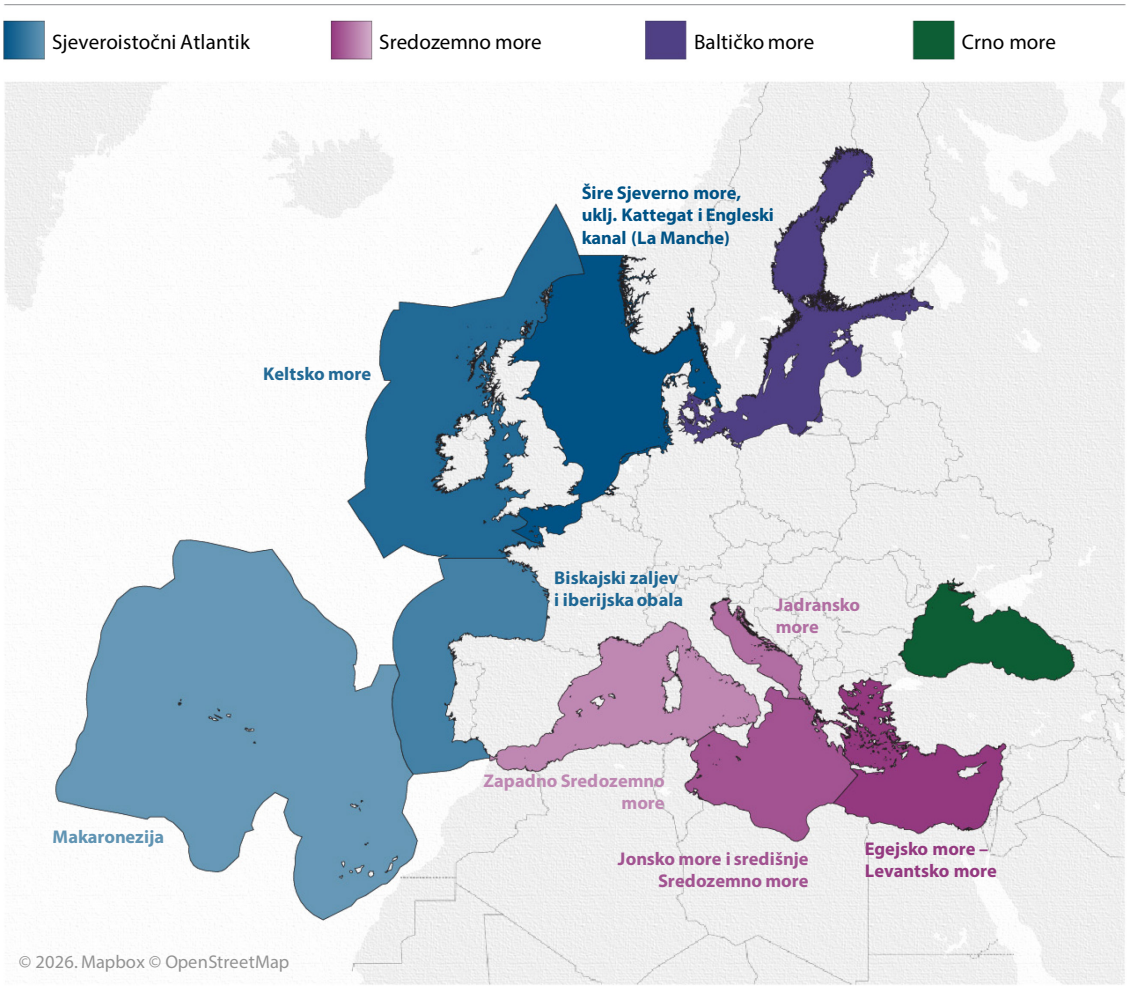
01 Morske površine EU-a protežu se na približno 5 milijuna km², što je za oko milijun km² više od njegove kopnene površine. Na ***slici 1.*** prikazane su četiri morske regije EU-a: sjeveroistočni Atlantik (s četiri podregije), Sredozemno more (s četiri podregije), Baltičko more i Crno more[1]. Oko 40 % stanovništva EU-a, u 22 države članice, živi na udaljenosti od najviše 50 km od obale. Od 2022. države članice nastoje doprinijeti postizanju cilja Ujedinjenih naroda u pogledu djelotvornog očuvanja najmanje 30 % svjetskih mora i djelotvornog upravljanja tim morima.

02 Stanje svjetskih oceana i mora EU-a pogoršava se zbog klimatskih promjena, onečišćenja, iskorištavanja morskih bioloških resursa i gubitka staništa. U EU-u je približno 15 % ispitanih staništa na morskom dnu bilo u dobrom stanju očuvanosti, njih 81 % u lošem ili vrlo lošem stanju, a za njih 4 % stanje nije bilo poznato. Različiti pritisci utječu na 79 % obalnog morskog dna i 43 % relativno plitkog epikontinentalnog pojasa u blizini obale.

[1] Osim toga, EU ima najudaljenije regije u Indijskom oceanu i Karipskom moru te prekomorska područja (ni te regije ni ta područja nisu obuhvaćeni revizijom koju je proveo Sud).

03 Zaštićena morska područja smatraju se djelotvornim instrumentom za zaštitu morskih ekosustava i zaustavljanje gubitka bioraznolikosti. Iako za takva područja postoje različite definicije EU-a, Sud u ovom izvješću upotrebljava definiciju iz pravno obvezujućeg Ugovora Ujedinjenih naroda o otvorenom moru iz 2023. koja glasi: „zemljopisno definirano morsko područje koje je određeno i kojim se upravlja kako bi se postigli posebni dugoročni ciljevi očuvanja bioraznolikosti”. S pomoću zaštićenih morskih područja nastoji se smanjiti ljudski pritisak na ekosustave kako bi se očuvala bioraznolikost, održale ekološke funkcije i podupro oporavak ekosustava od degradacije ili prekomjernog iskorištavanja.

Slika 1. – Geografske morske regije i podregije

Izvor: Okvirna direktiva o morskoj strategiji.

04 Cilj revizije koju je proveo Sud bio je procijeniti je li EU uspostavio mrežu zaštićenih morskih područja kojom se djelotvorno štiti morski okoliš i doprinosi postizanju ciljeva strategije EU-a za bioraznolikost do 2030. Ova se revizija nadovezuje na tematsko izvješće Suda 26/2020 o morskom okolišu, u kojem je zaključeno da EU nije uspio ponovno uspostaviti dobro stanje okoliša u morima niti zajamčiti da se ribolov obavlja na održivim razinama.

05 Konkretno, Sud je ispitao:

- je li EU bio na dobrom putu da postigne ciljeve svoje strategije u pogledu površine zaštićenih morskih područja, ekološke povezanosti i financijskih sredstava za bioraznolikost;
- je li regulatorni okvir EU-a pružio potrebne mehanizme za to da proglašavanje područja dovede do njegove zaštite;
- je li uspostavljena dobra ravnoteža između ciljeva zaštite okoliša te socioekonomskih razmatranja i uključivanja dionika;
- jesu li odabrane države članice uvele odgovarajuće prakse upravljanja.

Osim toga, Sud je analizirao javno dostupne skupove podataka kako bi procijenio zemljopisno i ekološko stanje zaštićenih morskih područja u morima EU-a.

06 Sud je proveo ovu reviziju jer ubrzavanje degradacije morske bioraznolikosti u europskim morima znači da je ekosustavima potrebna zaštita. Dugoročna socioekonomska održivost obalnih zajednica izravno ovisi o stabilnosti morskog okoliša i djelotvornom upravljanju njime.

07 Sud očekuje da će svojim radom poduprijeti Komisiju u razmatranju načina na koje bi se mogla poboljšati djelotvornost i uvođenje zaštićenih morskih područja te upravljanje njima, čime bi se ojačao njihov doprinos zaštiti bioraznolikosti i očuvanju ponude usluga ekosustava. Sud želi pomoći Komisiji da preispita i poboljša svoj strateški pristup (kao što je sljedeća strategija za bioraznolikost) i prilagodi zakonodavni okvir boljom integracijom gospodarskih i socijalnih aspekata politika u pogledu zaštićenih morskih područja.

08 Više informacija i pojedinosti o opsegu ove revizije i revizijskom pristupu dostupno je u ***Prilogu I.***

Nalazi i preporuke Suda

09 Sud zaključuje da EU još nije uspostavio mrežu zaštićenih morskih područja kojom bi se djelotvorno štitio morski okoliš. Iako EU ima dugogodišnji i dobro razvijen zakonodavni okvir za proglašavanje zaštićenih područja, i dalje postoje trajne razlike između ciljeva regulatornog okvira i stvarnih ishoda očuvanja. Unatoč postupnom proširenju površine zaštićenih područja ciljevi EU-a za 2030. vjerojatno se neće ostvariti. Povrh toga, u nedavnom izvješću Europske agencije za okoliš za većinu je staništa i vrsta općenito procijenjeno da je stanje očuvanosti nepovoljno. Novije informacije prikupljene tijekom revizije koju je proveo Sud pokazale su da su trendovi u pogledu bioraznolikosti unutar zaštićenih područja obuhvaćenih revizijom bili neujednačeni.

10 Iako je cilj trenutačne strategije EU-a za bioraznolikost zaštititi 30 % morskih voda EU-a do 2030., samo je oko 14 % njih proglašeno zaštićenim morskim područjima, zbog čega je vrlo malo vjerojatno da će se ta ciljna vrijednost dosegnuti. Nadalje, procjenjuje se da je trenutačno manje od 1 % tih voda proglašeno strogo zaštićenim područjima, što je znatno niže od ciljne vrijednosti od 10 % do 2030. Osim toga, proglašena područja ne funkcioniraju kao koherentan ekološki sustav. Ta mreža ne ispunjava ključne kriterije za reprezentativnost i povezanost, zbog čega postoje znatni nedostatci u zaštiti odobalnih i dubokomorskih staništa. Komisija se trenutačno oslanja na fragmentirane okvire i nema poseban mehanizam za procjenu i poticanje koordiniranog razvoja ekoloških koridora (odlomci ***20*** – ***28***).

Preporuka 1.

Potrebno je poticati razvoj koherentne transeuropske mreže zaštićenih morskih područja

Komisija bi trebala iskoristiti svoj široki pregled radi promicanja dobrih praksi kako bi se pri proglašavanju zaštićenih morskih područja EU-a na odgovarajući način u obzir uzeli relevantni ekološki kriteriji za razvoj koherentne transeuropske mreže.

Ciljni rok provedbe: kraj 2029.

11 Iako je za djelotvorno očuvanje potrebna mobilizacija znatnih i predvidljivih financijskih sredstava, postojeća sredstva za zaštićena morska područja raspršena su na nacionalne fondove i brojne instrumente EU-a kao što su LIFE, Obzor Europa, Europski fond za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu te fondovi kohezijske politike. Financijska sredstva EU-a često se upotrebljavaju za potporu pilot-mjerama i istraživanjima, što bi moglo biti vrlo korisno za utvrđivanje učinkovitih inovativnih rješenja, ali ta se sredstva trebaju dopuniti drugim, stabilnim izvorima financiranja kako bi se pokrili troškovi upravljanja zaštićenim morskim područjima i provedbe inovativnih rješenja u praksi (odlomci ***29*** – ***33***).

12 Proglašavanjem nekog područja „zaštićenim morskim područjem” trenutačno se ne jamči da su uvedene zaštitne mjere ili ograničenja aktivnosti. Na razini EU-a ne postoji usklađena klasifikacija za kategorije zaštite i povezane dopuštene aktivnosti. U zakonodavstvu EU-a nisu utvrđena nikakva posebna ograničenja ljudskih aktivnosti u zaštićenim morskim područjima. Osim toga, ne postoji zajednička metodologija za procjenu toga jesu li ljudske aktivnosti kompatibilne s ciljevima očuvanja. Iako je Komisija razvila nekoliko podatkovnih platformi, one ne pružaju dostatne i standardizirane informacije o zaštitnim mjerama koje se primjenjuju u svakom zaštićenom morskom području (odlomci ***36*** – ***45***).

13 Vađenje morskih organizama, posebno u sklopu ribolova i drugih praksi kojima se nanosi šteta morskom dnu, jedna je od glavnih prijetnji za morsku bioraznolikost. Proces donošenja mjera očuvanja koje utječu na ribarske flote nekoliko država članica može biti složen i dugotrajan jer mogu biti potrebni pregovori (na temelju znanstvenih dokaza i socioekonomskih analiza) među državama članicama koje imaju ribolovne interese, kao i s raznim dionicima. To može potrajati mnogo godina i od 2013. donesen je tek mali broj mjera očuvanja. Stoga se ograničenja ribolova primjenjuju samo na mali dio zaštićenih morskih područja (odlomci ***46*** – ***54***).

Preporuka 2.

Potrebno je surađivati s državama članicama kako bi se zajamčilo da na temelju proglašavanja zaštićenih morskih područja dolazi do uvođenja primjenjivih zaštitnih mjera

Komisija bi trebala:

(a) promicati upotrebu standardiziranih informacija o ciljevima očuvanja i zaštitnim mjerama za zaštićena morska područja te ih objavljivati na jednoj od postojećih platformi (kao što su preglednik mreže Natura 2000, Europska mreža nadgledanja i prikupljanja podataka o moru) ili na posebnoj platformi za praćenje podataka;

(b) zajedno s državama članicama utvrditi nedostatke, uska grla i neučinkovitosti u procesu donošenja mjera očuvanja unutar zaštićenih morskih područja koje utječu na ribarske flote nekoliko država članica kako bi se taj proces pojednostavnio;

(c) poticati upotrebu inovativnih rješenja kako bi se zaštićena morska područja djelotvornije očuvala.

Ciljni rok provedbe: kraj 2029.

14 Iako države članice sve više prelaze na uključive procese savjetovanja, uključivanje dionika u proglašavanje zaštićenih morskih područja i operativno upravljanje tim područjima i dalje je neujednačeno jer dionici često nemaju vremena ili mogućnosti utjecati na odluke o proglašavanju zaštićenih morskih područja i upravljanju njima. To ograničeno sudjelovanje dodatno je pogoršano zbog trajnog nepostojanja podataka, posebno o malom ribolovu, što otežava točnu procjenu gospodarskog učinka mjera očuvanja. Stoga se trenutačnim procesima savjetovanja često ne jamči socijalna održivost, transparentno upravljanje i ravnoteža između okolišnih i socioekonomskih ciljeva, a sve to potrebno je za dugoročni uspjeh zaštićenih morskih područja (odlomci ***55*** – ***67***).

Preporuka 3.

Potrebno je surađivati s državama članicama kako bi se podupro djelotvoran prelazak na okolišne ciljeve, održive izvore prihoda i konkurentne industrijske sektore promicanjem snažnog angažmana dionika

Komisija bi trebala podupirati države članice:

(a) u utvrđivanju i provedbi mjera kojima se ublažava socioekonomski učinak mjera očuvanja, uključujući one povezane s ograničenjima ribolova, na izvore prihoda obalnih zajednica te pritom promicati pristupe kojima se povećavaju koristi povezane sa zaštićenim morskim područjima;

(b) u njihovim naporima za jamčenje toga da su lokalni dionici na odgovarajući način uključeni u donošenje odluka o zaštićenim morskim područjima.

Ciljni rok provedbe: kraj 2029.

15 U većini zaštićenih morskih područja ne postoji djelotvorno prilagodljivo upravljanje. Za mnoga područja obuhvaćena anketom postoje planovi upravljanja, ali njihova provedba često nije djelotvorna zbog prijavljenih problema s osobljem i stabilnim financiranjem. Nadalje, uglavnom ne postoji pouzdano i kontinuirano praćenje, a većina područja oslanja se na *ad hoc* prikupljanje podataka. Komisija nije izradila standardizirani okvir za procjenu upravljanja kako bi dosljedno pratila postižu li se upravljanjem zaštićenim morskim područjima željeni ekološki i socijalni ishodi (odlomci ***70*** – ***83***).

Preporuka 4.

Potrebno je ojačati prilagodljivo upravljanje zaštićenim morskim područjima i praćenje tih područja

Komisija bi trebala pružati potporu za prilagodljivo upravljanje zaštićenim morskim područjima na temelju koherentnih podataka, posebno tako da predloži pouzdanu metodologiju za procjenu djelotvornosti upravljanja.

Ciljni rok provedbe: kraj 2029.

16 Unatoč tome što zakonodavstvo EU-a o prirodi postoji niz godina, ciljevi zaštite morske bioraznolikosti na temelju Direktive o pticama i Direktive o staništima i dalje su daleko od ostvarivanja. U najnovijem izvješću „Stanje prirode u EU-u”, objavljenom 2020., prikazani su rezultati periodične provjere „zdravstvenog stanja” mreže Natura 2000 koju je EU proveo za razdoblje 2013. – 2018. Ta provjera pokazuje da su ishodi očuvanja stalno nezadovoljavajući. Za mnoga zaštićena morska područja koja je Sud obuhvatio procjenom navedeno je da je biološko stanje neujednačeno ili nepoznato, posebno kad je riječ o staništima. Sud je utvrdio i da za niz područja uglavnom ne postoje planovi za prilagodbu klimatskim promjenama i da se propuštaju prilike za ublažavanje klimatskih promjena u okviru upravljanja ugljikom (odlomci ***84*** – ***88***).

17 U Uredbi (EU) 2024/1991 o obnovi prirode EU više nije usmjeren na pasivnu zaštitu nego na aktivnu obnovu ekosustava, pa se u toj uredbi utvrđuju pravno obvezujuće ciljne vrijednosti za obnovu 20 % morskih područja do 2030. i svih degradiranih ekosustava do 2050. U skladu s tom uredbom potrebno je uspostaviti znanstvenu osnovu za usmjeravanje obnove. Osim toga, nastoji se zajamčiti dugoročna održivost plavog gospodarstva (gospodarskih aktivnosti povezanih s oceanima, morima i obalnim regijama). Međutim, pri provedbi u morskom okolišu postoje prepreke, zbog čega je ona složenija od obnavljanja degradiranih kopnenih područja. U to se ubrajaju nepostojanje podataka o dubokomorskim staništima, dugotrajan administrativni proces u okviru zajedničke ribarstvene politike za uvođenje potrebnih ribolovnih ograničenja i visoki operativni troškovi (odlomci ***89*** – ***93***).

02

Detaljnije o opažanjima Suda

Nije vjerojatno da će se dosegnuti ambiciozne operativne ciljne vrijednosti EU-a

18 U strategiji EU-a za bioraznolikost do 2030. utvrđena je strateška ambicija za zaustavljanje gubitka bioraznolikosti. U okviru njezina cilja preokretanja trenda gubitka bioraznolikosti i poboljšanja djelotvornosti očuvanja prirode u EU-u strategijom se:

- utvrđuju ciljne vrijednosti za površinu zaštićenih područja;
- poziva na razvoj koherentne mreže zaštićenih područja u EU-u; i
- želi mobilizirati najmanje 20 milijardi eura godišnje iz javnih i privatnih izvora za potporu očuvanju i obnovi prirode.

19 Sud je procijenio je li EU bio na dobrom putu da dosegne svoje ciljne vrijednosti za površinu zaštićenih morskih područja, ekološku povezanost i financijska sredstva za bioraznolikost.

Unatoč postupnom proširenju ne dosežu se ciljne vrijednosti EU-a za proglašavanje zaštićenih morskih područja

20 U strategiji za bioraznolikost do 2030. utvrđena je jasna ciljna vrijednost za zaštitu 30 % mora EU-a do 2030. i „strogu zaštitu” njih 10 %. Te ciljne vrijednosti odnose se na cijeli EU. Komisija je stoga pozvala sve države članice da daju svoj doprinos proširenjem mreže Natura 2000 i nacionalnih programa zaštite, s posebnim naglaskom na potencijalno vrlo bioraznolikim morskim područjima.

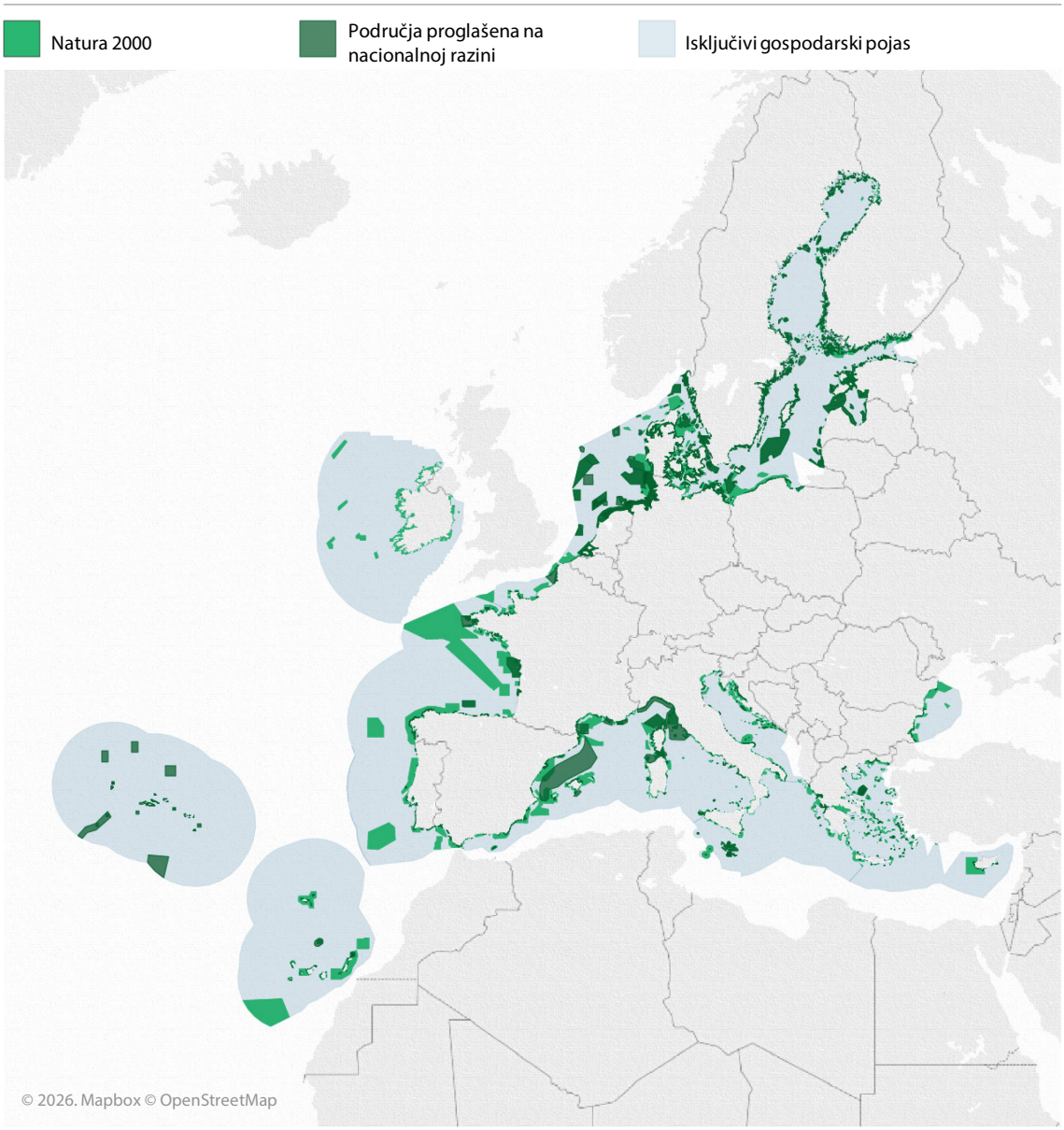
21 Najnoviji podatci iz 2025. koje je objavila Europska agencija za okoliš (EEA) pokazuju da je 13,7 % morskih voda EU-a (ne uključujući prekomorska područja) 2023. imalo status zaštićenog morskog područja, što je povećanje za samo 80 567 km^2 (1,6 %) u odnosu na 2020. Taj je rezultat znatno niži od ciljne vrijednosti strategije za bioraznolikost od 30 %. EEA je utvrdila da nije vjerojatno da će se ta ciljna vrijednost dosegnuti na vrijeme.

22 Analiza koju je proveo Sud pokazuje da je 82 % tih zaštićenih morskih područja obuhvaćeno mrežom Natura 2000 (10,4 % mora EU-a), koja obuhvaća 3 648 morskih područja (525 853 km^2). Budući da pojedino područje može biti uvršteno u nekoliko proglašenih područja, Sud je analizirao područja koja se preklapaju kako bi izračunao sljedeće podatke:

- 2 875 (415 932 km^2) posebnih područja očuvanja proglašenih na temelju Direktive o staništima; i
- 1 203 (325 261 km^2) područja posebne zaštite proglašenih na temelju Direktive o pticama.

23 Kako bi se dopunila područja mreže Natura 2000, na nacionalnoj razini postoji 6 610 područja koja su proglašena zaštićenim (243 670 km^2). Više od 50 % tih područja fizički se preklapa s područjima mreže Natura 2000, što znači da su uspostavljena na istom zemljopisnom području, ali njima se upravlja na temelju različitog pravnog okvira (***slika 2.***).

Slika 2. | Zemljovid mreže Natura 2000 i zaštićenih morskih područja proglašenih na nacionalnoj razini unutar isključivih gospodarskih pojaseva država članica EU-a

Izvor: Sud, na temelju podataka Europske agencije za okoliš (2024.) i Flandrijskog pomorskog instituta (2026.).
Izjava o odricanju od odgovornosti: pomorske zone i granice na ovom zemljovidu prikazane su isključivo za potrebe ove revizije i temelje se na vanjskim skupovima podataka. Prikazane su ne dovodeći u pitanje pravni status ili razgraničenje bilo kojeg teritorija, morskog područja ili granice i taj prikaz ne odražava stajalište Suda ili EU-a u pogledu suverenosti, jurisdikcije ili pomorskih potraživanja.

24 EEA izvješćuje o površini proglašenih područja bez obzira na postojeće zaštitne mjere. Stoga, budući da Komisija sva „proglašena” područja smatra „zaštićenim” morskim područjima, to daje pretjerano pozitivnu sliku stvarnog stanja.

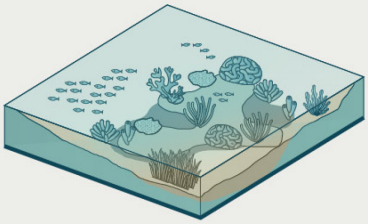
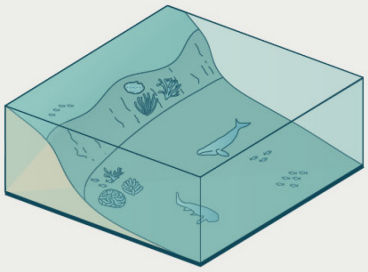
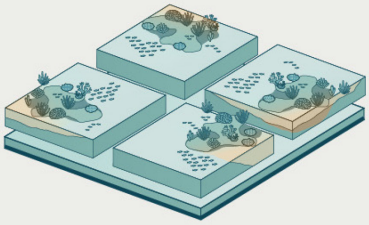
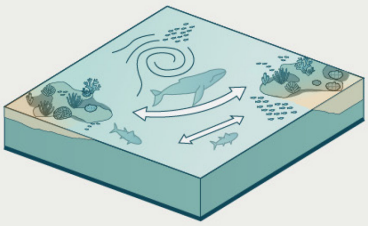
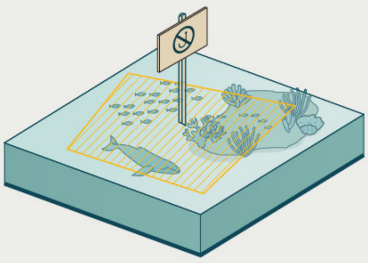
25 U pogledu cilja strategije EU-a za bioraznolikost da se pravno zaštiti najmanje 30 % mora EU-a nije utvrđena ni metoda izračuna ni morsko područje EU-a. U najnovijim izračunima EEA-e upotrebljava se zastarjela definicija isključivog gospodarskog pojasa EU-a iz 2018. za „područje procjene zaštićenih morskih područja”, pa je zbog toga to područje 7 % manje od ukupnog područja isključivih gospodarskih pojaseva oko svih obalnih država članica. Drugim riječima, u okviru tih izračuna morska područja EU-a manja su od njihove stvarne površine, što izravno utječe na izračun dosezanja ciljne vrijednosti od 30 %, pa se rezultat povećava za oko 1 postotni bod.

EU-ova mreža zaštićenih morskih područja ne ispunjava ekološke kriterije

26 U strategiji za bioraznolikost do 2030. navodi se i da bi, povrh površine zaštićenih područja, proglašavanje dodatnih zaštićenih i strogo zaštićenih područja trebalo biti popraćeno uspostavom ekoloških koridora kako bi se zajamčila koherentna transeuropska mreža zaštićenih morskih područja. Time se sprečava genetska izolacija, omogućuje migracija vrsta te održava i poboljšava zdravlje ekosustava. Posebni ekološki kriteriji mogu se upotrijebiti kako bi se procijenilo funkcionira li zbirka pojedinačnih zaštićenih morskih područja kao mreža za postizanje ciljeva koje pojedinačna proglašena područja ne mogu ostvariti (***okvir 1.***).

Okvir 1.

Ekološki zahtjevi za mreže zaštićenih morskih područja na razini morskih bazena

	Tehnička ciljna vrijednost	Biološki cilj
 Prikladnost Pojedinačna zaštićena morska područja dovoljno su velika i imaju dovoljno visoku ekološku kvalitetu da zaista funkcioniraju. To znači da specifične strukture (npr. strukturno složeni koraljni grebeni) i funkcije (npr. kruženje hranjivih tvari) moraju biti stabilne ili se poboljšavati.	*Područja ≥ 30 km²*	*Funkcionalnost staništa*
 Reprezentativnost Tim se zahtjevom jamči da mreža obuhvaća svu tipičnu i jedinstvenu bioraznolikost u morskom bazenu. Zaštita se mora protezati na svim dubinama, od međuplimne zone do abisalnih ravnica, kako bi se spriječila „obalna pristranost", odnosno situacija u kojoj dublji odobalni ekosustavi ostaju nezaštićeni.	*30 % svakog tipa staništa*	*Raznolikost ekosustava*
 Repliciranje Repliciranjem se jamči otpornost mreže na katastrofe utvrđene na lokalnoj razini kao što su izlijevanje nafte ili morski toplinski valovi. Više primjeraka staništa omogućuje genetsku razmjenu između potpopulacija, što je ključno za dugoročno evolucijsko preživljavanje.	*≥ 4 replike po bazenu*	*Otpornost na katastrofe*
 Povezanost Povezanošću se jamči da su zaštićena morska područja dovoljno blizu da se odrasle ličinke i migratorne odrasle jedinke mogu kretati među njima. Mala zaštićena morska područja služe kao odmorišta za migratornu megafaunu kao što su kitovi ili plavoperajna tuna.	*20 – 50 km razmaka*	*Raspršivanje genetskog toka / ličinki*
 Strogost Iako 30 % mora treba biti zaštićeno, najmanje 10 % mora biti „strogo zaštićeno" (na temelju kategorije I.a ili I.b koje je uspostavio IUCN). U tim su područjima zabranjene sve ekstraktivne aktivnosti (ribolov, rudarenje, jaružanje) kako bi se omogućila obnova prirodnih trofičkih razina i biomase „vršnih predatora".	*10 % zone zabrane ribolova*	*Oporavak vršnih predatora*

Izvor: Sud, na temelju smjernica EEA-e i Međunarodne unije za očuvanje prirode.

27 Ta mreža u morskim regijama EU-a trenutačno ne ispunjava nijedan od tih ekoloških kriterija i još nije funkcionalna ni koherentna. Iako su plitkovodna staništa (morske cvjetnice, estuariji) dobro zastupljena, dubokomorska i odobalna staništa i dalje su nedovoljno zastupljena. Mnoga zaštićena morska područja u Baltičkom i Sjevernom moru strukturno su povezana, no sredozemna i atlantska područja smatraju se „ekološkim otocima”. Većina zaštićenih područja u Sredozemlju odvojena je vodama koje obuhvaćaju površinu veću od 100 km i koje se iskorištavaju u velikoj mjeri, što sprečava genetsku razmjenu potrebnu za otpornost ekosustava. Procijenjeni postotak strogo zaštićenih područja u morima EU-a i dalje je nizak, tj. oko 1 % (odlomak ***54***).

28 Komisija nema poseban mehanizam za praćenje razvoja i koherentnosti mreže, što umanjuje njezinu sposobnost da uspostavi ekološke koridore kao dio transeuropske mreže prirodnih područja u skladu sa strategijom za bioraznolikost do 2030. Trenutačni nadzor prvenstveno se oslanja na okvire predviđene regionalnim konvencijama o moru ili okvire pojedinačnih država članica; međutim, ciljevi regionalnih konvencija o moru samo su djelomično usklađeni s ciljnim vrijednostima EU-a (npr. ne postoji zahtjev u pogledu stroge zaštite od 10 %). Nadalje, njihov zemljopisni opseg može biti sam po sebi često ograničen na jedan morski bazen ili se može protezati izvan voda EU-a (npr. OSPAR, Barcelonska konvencija).

Financijska sredstva EU-a za zaštićena morska područja raspršena su na različite instrumente i teško ih je pratiti

29 U skladu sa strategijom EU-a za bioraznolikost do 2030. trebalo bi izdvojiti najmanje 20 milijardi eura godišnje za rashode povezane s prirodom s pomoću kombinacije sredstava, za što je potrebna mobilizacija privatnog i javnog financiranja na nacionalnoj razini i razini EU-a. Komisija je 2023. procijenila da je samo za mrežu Natura 2000 potrebno 10 milijardi eura godišnje za održavanje i razvoj, od čega 3,5 % (323 milijuna eura) za pomorsku komponentu.

30 Pomorske politike EU-a financiraju se iz različitih instrumenata financiranja sredstvima EU-a kojima se zasebno upravlja. Postojeći mehanizmi praćenja nisu dovoljno detaljni da bi se moglo precizno izvješćivati o iznosu financijskih sredstava EU-a koja su Komisija ili države članice usmjerile na preokretanje trenda gubitka morske bioraznolikosti. Ukupni rashodi za proglašavanje i održavanje zaštićenih morskih područja EU-a i dalje su nepoznati.

31 Analiza koju je proveo Sud pokazuje da je u sklopu cijelog višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021. – 2027. dosad za morsku bioraznolikost iz fondova EU-a izdvojeno oko 600 milijuna eura. Tim sredstvima upravlja izravno Komisija, npr. u okviru programa LIFE (150 milijuna eura) i Obzor (62,4 milijuna eura), ili se njima upravlja u okviru podijeljenog upravljanja s državama članicama, posebno u okviru Europskog fonda za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu (377 milijuna eura) i fondova kohezijske politike (18,2 milijuna eura) (***Prilog V.***).

32 Nijedna od triju država članica koje je Sud posjetio nije imala konsolidirani nacionalni pregled financijskih sredstava EU-a posebno dodijeljenih za zaštićena morska područja ili pregled projekata financiranih na svakom zaštićenom području, čime se ograničila odgovornost i otežalo strateško upravljanje mrežama zaštićenih područja. Međutim, financijske informacije često su bile dostupne za pojedinačne projekte.

33 Sud je utvrdio da je financijska potpora EU-a koja je posebno usmjerena na zaštićena morska područja bila na relativno niskoj razini u usporedbi s ukupnim financijskim sredstvima za bioraznolikost te da je bila raspršena na nekoliko instrumenata financiranja. Fondovi EU-a imaju važnu, a često i ključnu ulogu u podupiranju pilot-projekata i analitičkog rada u vezi sa zaštićenim morskim područjima. Međutim, oni sami po sebi nisu zamišljeni za osiguravanje dugoročnog financiranja za aktivnosti upravljanja, praćenja i provedbe u zaštićenim morskim područjima te uvođenje inovativnih rješenja.

Na temelju okvira EU-a teško se mogu jamčiti dosljedne razine zaštite

34 U strategiji EU-a za bioraznolikost do 2030. naglasak se stavlja na proširenje površine zaštićenih morskih područja. Međutim, to proširenje samo po sebi nije dovoljno; njihovo proglašavanje mora biti popraćeno mjerama kojima se jamči djelotvorna zaštita i postižu ishodi očuvanja.

35 Sud je procijenio je li regulatorni okvir EU-a pružio potrebne mehanizme za to da proglašavanje područja dovede do njegove zaštite u praksi. Sud je ispitao potporu koju je Komisija pružila državama članicama pri utvrđivanju i proglašavanju zaštićenih morskih područja. Posebnu pozornost posvetio je ribarstvu zbog njegova ekološkog učinka na morske ekosustave i središnje uloge mjera upravljanja ribarstvom u postizanju ciljeva očuvanja u zaštićenim područjima.

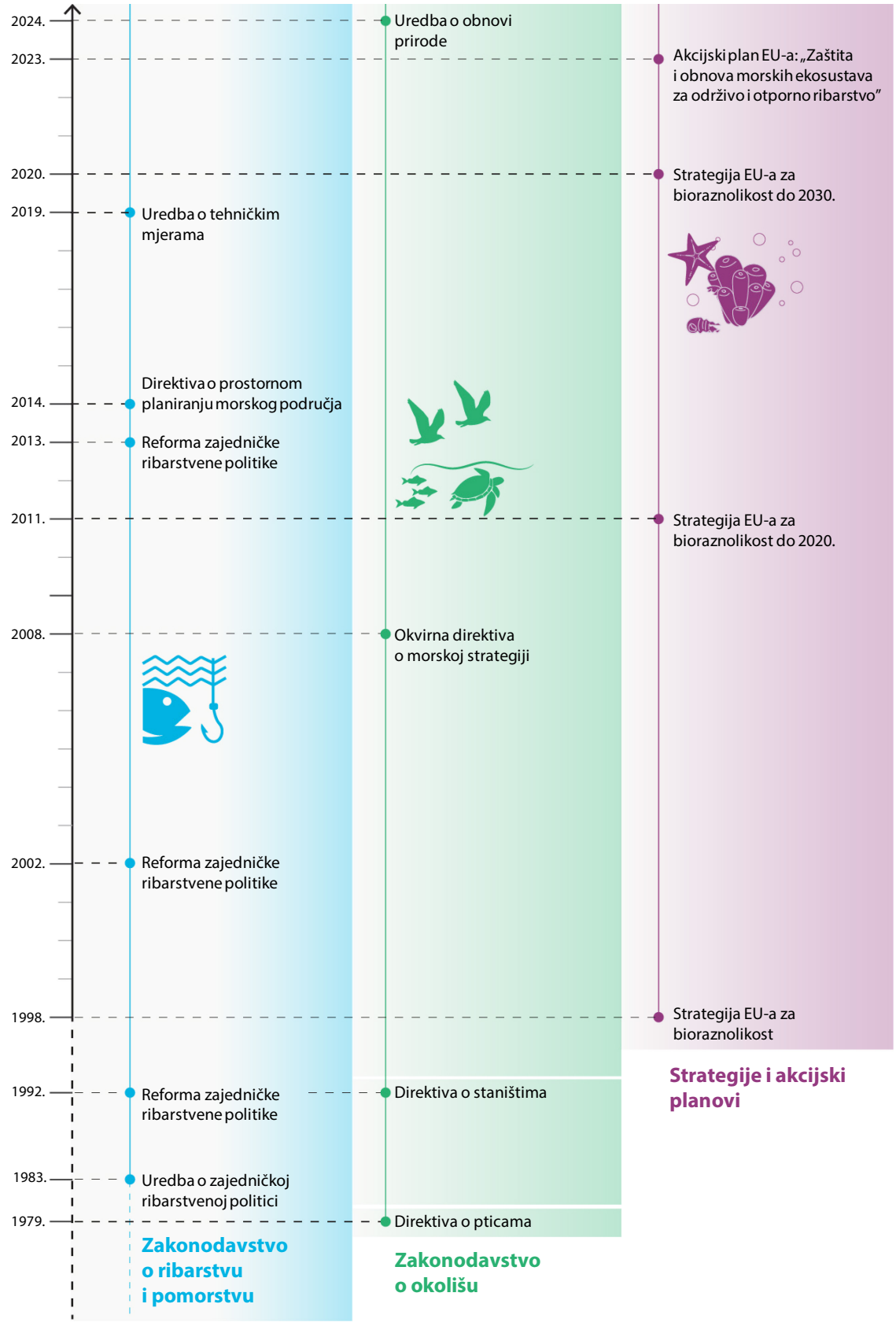
Regulatorni okvir EU-a za proglašavanje zaštićenih područja postoji desetljećima

36 Proglašavanje zaštićenih morskih područja u EU-u temelji se na regulatornom okviru koji je razvijan tijekom više od četiri desetljeća (***slika 3.***). Direktiva o pticama iz 1979. i Direktiva o staništima iz 1992. državama članicama pružaju jasnu pravnu osnovu za utvrđivanje ekološki važnih morskih područja i proglašavanje područja mreže Natura 2000. Za svako od njih moraju se utvrditi ciljevi očuvanja specifični za određeno područje i donijeti potrebne mjere očuvanja za njihovo postizanje. Tim se direktivama promiče i prekogranična suradnja među zajedničkim regijama kako bi se zajamčila kohezivna mreža zaštićenih područja.

37 Iako ona nije usmjerena isključivo na zaštićena morska područja, Okvirnom direktivom o morskoj strategiji (ODMS) iz 2008. nastoji se povećati njihova ekološka djelotvornost osiguravanjem njihova doprinosa općem zdravlju morskih ekosustava. Tom se direktivom uspostavlja pravni okvir za postizanje dobrog stanja morskog okoliša i u skladu s njom države članice moraju provesti strategije za uklanjanje pritisaka kao što su onečišćenje, otpad i gubitak bioraznolikosti.

38 Direktivom o prostornom planiranju morskog područja iz 2014. taj se pravni okvir dopunjuje propisivanjem integriranog prostornog planiranja morskog područja kao protuteže između različitih ljudskih aktivnosti, kao što su ribarstvo, akvakultura, pomorski promet i energija na moru, i očuvanja. Države članice mogu uključiti zaštićena morska područja u nacionalne pomorske planove kako bi se smanjili sukobi između industrijske upotrebe i okolišnih ciljeva.

Slika 3. | Okvir EU-a za zaštitu mora

Izvor: Sud.

39 Komisija može poduzeti mjere protiv država članica za koje se smatra da krše pravo EU-a. U vrijeme provedbe revizije pred Sudom Europske unije u tijeku su bila tri dijaloga prije pokretanja postupka zbog povrede i 24 postupka zbog povrede u pogledu pomorskog dijela mreže Natura 2000.

Proglašavanje zaštićenih područja ne dovodi izravno do zaštite ili ograničenja aktivnosti

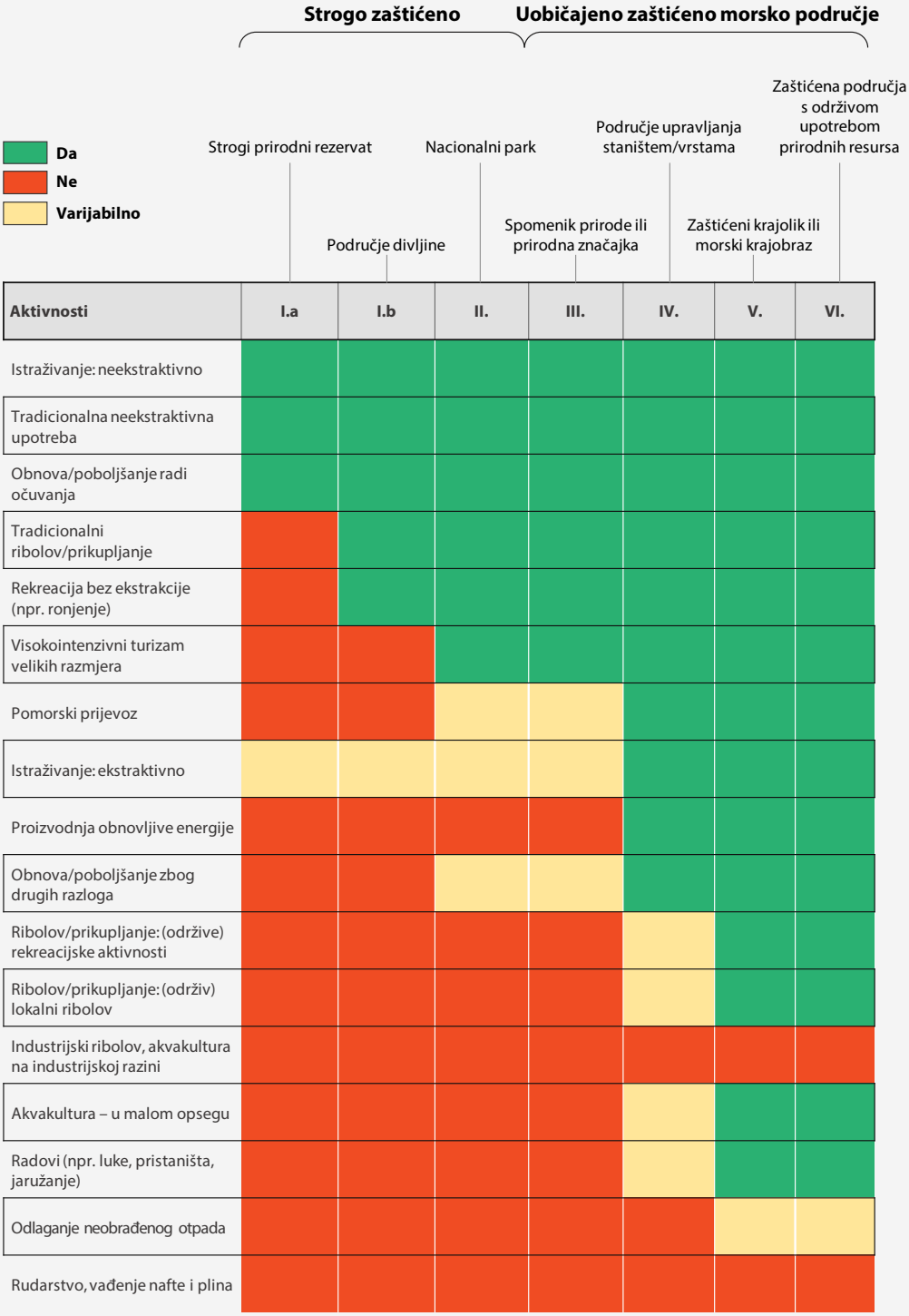
40 Države članice utvrđuju, predlažu i proglašavaju područja mreže Natura 2000 i nacionalna zaštićena područja. Kako bi pružila potporu državama članicama, Komisija je objavila nekoliko dokumenata sa smjernicama. Ključne publikacije uključuju Smjernice za uspostavu mreže Natura 2000 u morskom okruženju iz 2012., smjernice za tumačenje članka 6. Direktive o staništima – Upravljanje područjima mreže Natura 2000 iz 2019. te kriterije i smjernice Komisije za proglašenje zaštićenih područja iz 2022.

41 Ključne smjernice za proglašenje zaštićenih područja objavljene su 2022., tj. dvije godine kasnije nego što je planirano u strategiji EU-a za bioraznolikost do 2030. U tim se smjernicama „stroga zaštita” definira u kontekstu ciljne vrijednosti od 10 % koja je utvrđena u navedenoj strategiji. Ta definicija odgovara „kategoriji I.a – strogi prirodni rezervat” i „kategoriji I.b – područje divljine” te djelomično „kategoriji II. – nacionalni parkovi” iz Smjernica za primjenu kategorija upravljanja zaštićenim područjima koje je objavila Međunarodna unija za očuvanje prirode[2]. Međutim, budući da u smjernicama Komisije ne postoji usklađena klasifikacija kategorija zaštite i povezanih dopuštenih aktivnosti za područja koja nisu strogo zaštićena, nema opće definicije zaštićenih morskih područja na razini EU-a (***okvir 2.***).

[2] Međunarodna unija za očuvanje prirode (IUCN) vodeće je globalno tijelo osnovano 1948. i bavi se očuvanjem prirode i održivim razvojem. Pruža znanje, alate i smjernice za politike, uključujući mjerodavni crveni popis ugroženih vrsta IUCN-a.

Okvir 2.

Matrica pomorskih aktivnosti koje mogu biti primjerene za svaku kategoriju upravljanja koju je uspostavila Međunarodna unija za očuvanje prirode

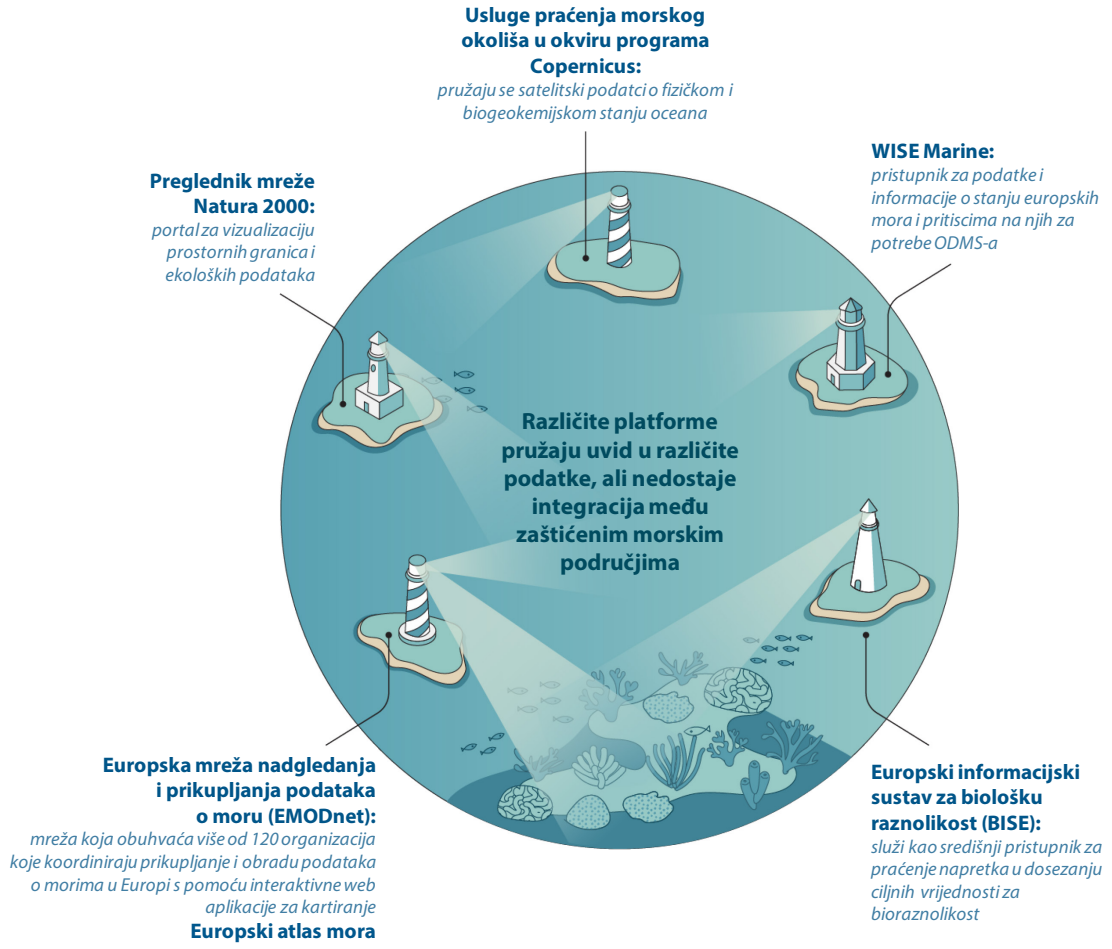
Izvor: Smjernice za primjenu kategorija upravljanja zaštićenim područjima koje je izradila Međunarodna unija za očuvanje prirode.

42 Ograničavanje pritisaka koje uzrokuje čovjek nužno je za postizanje ciljeva očuvanja. Međutim, zakonodavstvo EU-a ne sadržava takve zahtjeve kojima se utvrđuju ograničenja aktivnosti (npr. zabrana ekstraktivnih i destruktivnih aktivnosti) unutar zaštićenih područja. Komisija smatra da proglašavanje zaštićenih morskih područja ne znači nužno potpuno ograničavanje ljudskih aktivnosti nego uspostavu djelotvornih mjera upravljanja u skladu s ciljevima očuvanja za ta područja. Međutim, Komisija nije izradila zajednički standard upravljanja ili posebnu metodologiju za procjenu toga koje su aktivnosti kompatibilne s ciljevima očuvanja određenog zaštićenog morskog područja i koje se aktivnosti moraju ograničiti zbog učinka na okoliš, gospodarstvo i društvo.

43 Zbog nepostojanja usklađene klasifikacije kategorija zaštite i zajedničke metodologije za procjenu potrebnih ograničenja utvrđivanje potreba za zaštitom i povezanih mjera u velikoj se mjeri prepušta državama članicama. Stoga se zaštita može razlikovati među područjima i državama članicama, čak i unutar područja mreže Natura 2000.

44 Komisija ima nekoliko usporednih podatkovnih usluga za pružanje informacija o praćenju za određene inicijative (***slika 4.***).

Slika 4. | Ključne podatkovne usluge u vezi s morem

Izvor: Sud.

45 Neovisno o tome što naizgled ima obilje informacija, Komisija ne pruža standardizirane podatke o posebnim ciljevima očuvanja, okolišnim uvjetima ili parametrima bioraznolikosti pojedinačnih zaštićenih morskih područja. Neovisnim inicijativama, kao što su „ProtectedSeas navigator” ili „Protected Planet”, nastoje se ukloniti ti nedostatci. Međutim, njihovo područje primjene i dalje je ograničeno na otvorene podatke specifične za zaštićena morska područja bez šireg okolišnog ili društvenog konteksta.

Zaštita ribolovnih područja složen je i dugotrajan proces

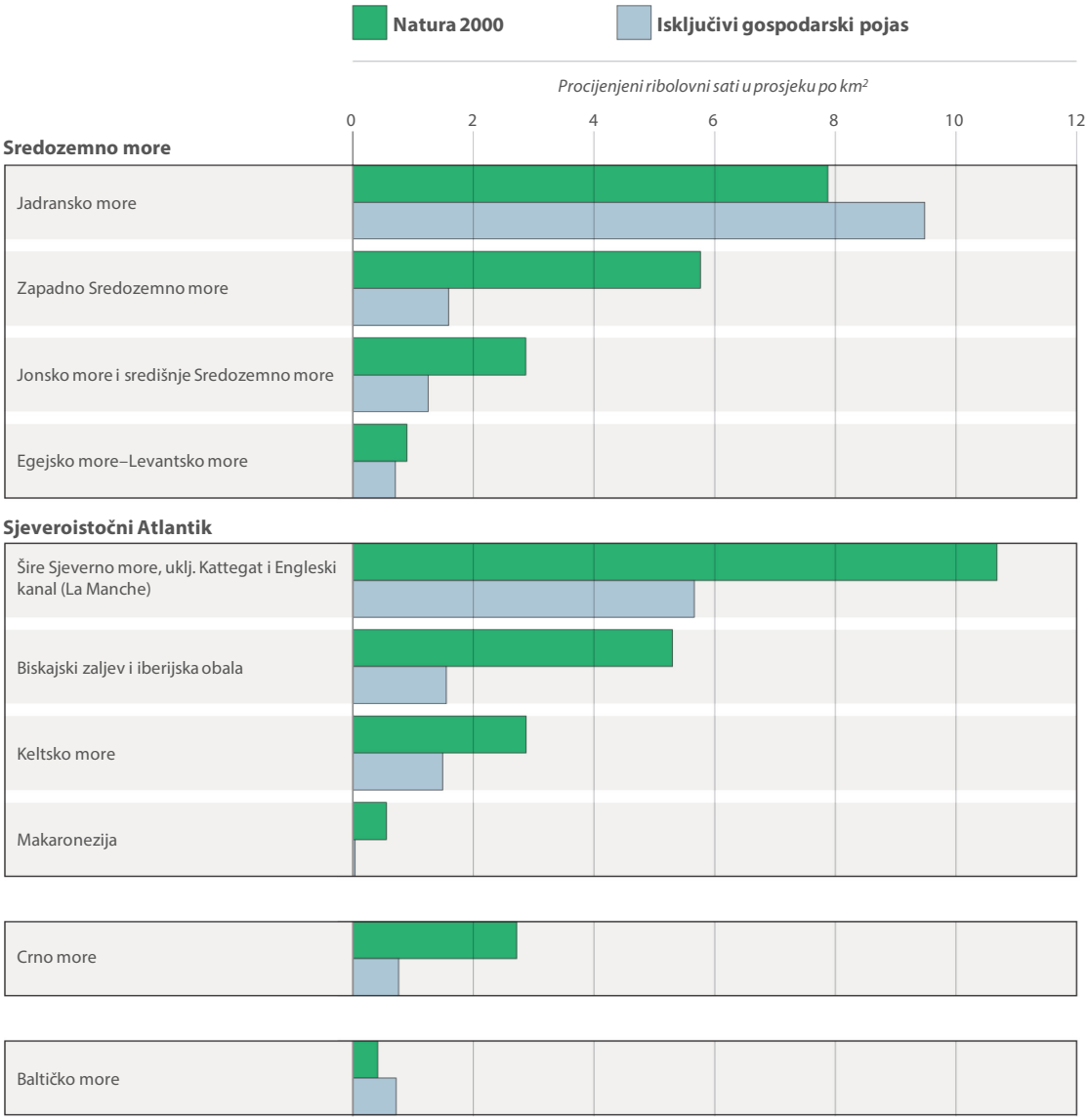
46 Ribolov je jedan od ključnih pritisaka koje čovjek uzrokuje na morski okoliš. Vađenje morskih organizama u velikom opsegu i šteta nanesena morskom dnu narušavaju ekološku ravnotežu i smanjuju morsku bioraznolikost. Intenzitet vađenja morskih bioloških resursa u zaštićenim morskim područjima izravno je povezan s razinom zaštite koju ta područja pružaju (***Prilog I.***).

47 Sud je analizirao procijenjeni ribolovni napor (koji se ponekad naziva „procijenjeni ribolovni pritisak”) u morima EU-a. Cilj je bio ispitati je li se on razlikovao među vodama iste podregije iz ODMS-a (***slika 1.***) unutar i izvan područja mreže Natura 2000 u granicama isključivih gospodarskih pojaseva država članica EU-a.

48 Ukupni rezultati te analize prikazani su na ***slici 5.*** Izračuni Suda pokazuju da je u morskim područjima mreže Natura 2000 procijenjeni ribolovni napor 1,72 puta veći nego izvan tih područja. Približno 85 % procijenjenog ribolovnog napora rezultat je ribolovnih aktivnosti u kojima se upotrebljavaju najdestruktivniji pridneni alati. U osam morskih podregija učinak ribolovnih aktivnosti unutar zaštićenih morskih područja bio je znatno veći nego u okolnim vodama. Sjeverno more posebno se ističe jer je unutar njegovih područja mreže Natura 2000 procijenjeni ribolovni napor (oko 11 sati po km^2) otprilike dvostruko veći od ribolovnog napora u okolnim vodama (oko 6 sati po km^2).

49 Ti rezultati potencijalno odražavaju činjenicu da mnoga zaštićena obalna morska područja obuhvaćaju neka od najproduktivnijih ribolovnih područja. Neovisno o tome, veći procijenjeni ribolovni napor unutar zaštićenih morskih područja u usporedbi s okolnim morima upućuje na rizike za djelotvornu zaštitu morskih vrsta i zahtijeva pomno praćenje.

Slika 5. | Prosječni procijenjeni ribolovni napor unutar i izvan morskih područja mreže Natura 2000 u 10 europskih morskih podregija

Napomena: podatci su izračunani kao sati procijenjene ribolovne aktivnosti po km² godišnje, na temelju podataka o praćenju plovila iz sustava automatske identifikacije koje je objavila organizacija Global Fishing Watch (***Prilog III.***), za 10 europskih morskih podregija u razdoblju 2020. – 2024.

Izvor: analiza koju je proveo Sud.

50 Ako ribolovne aktivnosti treba ograničiti u svrhu očuvanja, primjenjuje se Uredba o zajedničkoj ribarstvenoj politici (ZRP). Mjere očuvanja u području ribarstva mogu se donijeti na sljedeće načine.

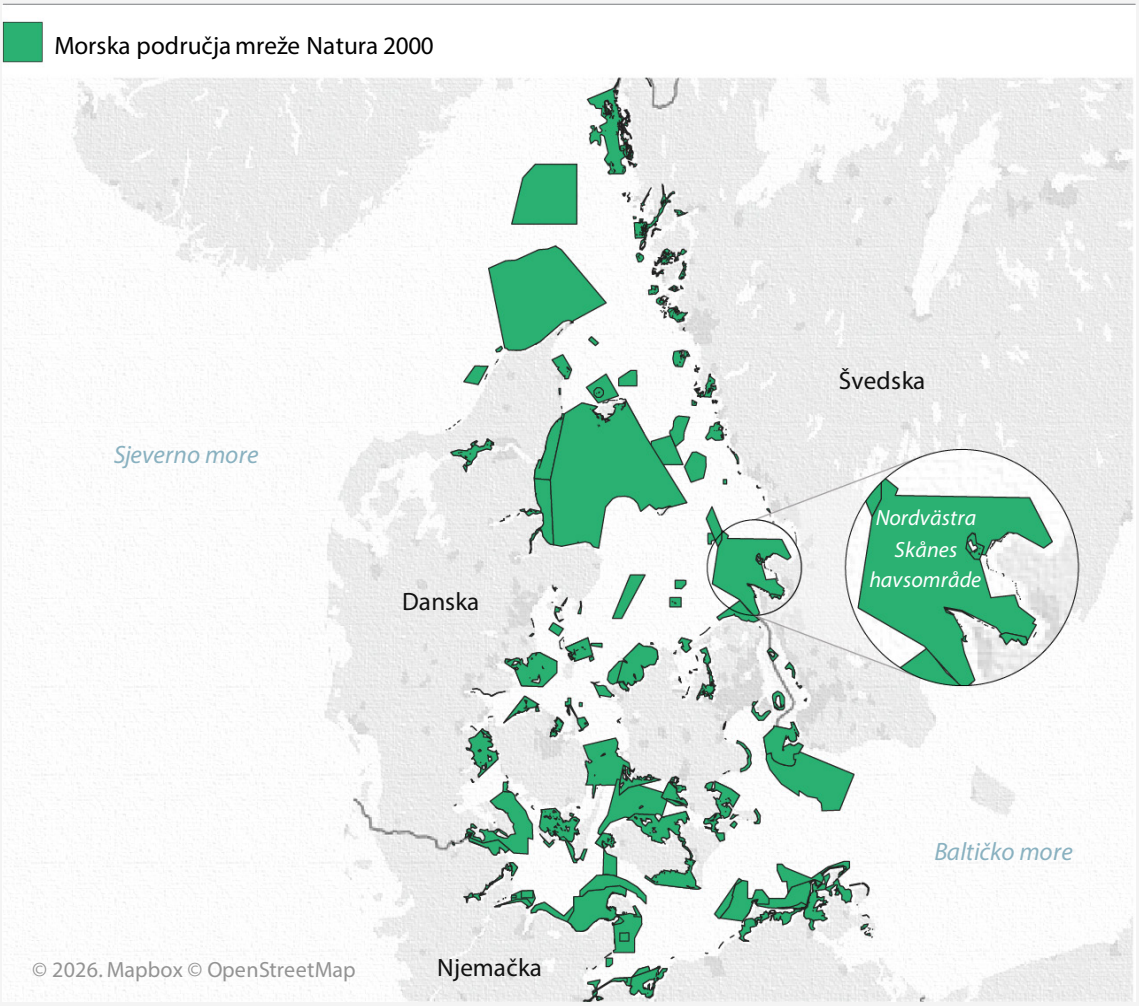
- Države članice: mogu donijeti mjere za svoja ribolovna plovila (članak 11. stavak 1. Uredbe o ZRP-u) ili mjere koje se odnose na ribarska plovila EU-a u području od 12 nautičkih milja, i to nakon savjetovanja s Komisijom, relevantnim državama članicama i relevantnim savjetodavnim vijećima (članak 20. Uredbe o ZRP-u).

- Komisija: može donijeti delegirane akte u kojima utvrđuje mjere očuvanja kojima se u obzir uzimaju regionalne posebnosti predmetnog ribarstva i predmetnih područja kad mjere utječu na ribolovna plovila više država članica (na primjer, članak 11. stavci 2. i 3. Uredbe o ZRP-u i članak 15. Uredbe o tehničkim mjerama).

51 Ako neka država članica želi da Komisija uvede mjere očuvanja koje utječu na ribarske flote drugih država članica, mora pokrenuti postupak. Postupak u skladu s člankom 11. Uredbe o ZRP-u često je složen. Država koja pokreće postupak mora dostaviti znanstvene dokaze i nastojati donijeti zajedničku preporuku s drugim državama članicama koje imaju ribolovni interes u tom području. Taj proces može trajati nekoliko godina i podrazumijeva pregovore s drugim državama članicama i raznim skupinama dionika (***okvir 3.***).

Okvir 3.

Zajednička preporuka o mjerama očuvanja u morskom području Nordvästra Skånes havsområde u Kattegatu

Izvor: Sud, na temelju podataka Europske agencije za okoliš (2024.).

Kattegat je morsko područje između Danske i Švedske koje povezuje Baltičko i Sjeverno more. Švedska, Danska i Njemačka, a pritom je Švedska članica koja je pokrenula inicijativu, zajednički su 6. studenoga 2024. podnijele prijedlog mjera u području ribarstva na razini EU-a za područje mreže Natura 2000 Nordvästra Skånes havsområde u Kattegatu. Zajednička preporuka sadržava švedski prijedlog mjera očuvanja u području ribarstva na temelju ciljeva očuvanja koje treba ostvariti u tom zaštićenom području, uključujući:

- određivanje zone zabrane ribolova u kojoj bi se isključile sve ribolovne aktivnosti;
- isključivanje svih pokretnih pridnenih alata na cijelom zaštićenom morskom području;
- ograničavanje ribolova mrežama stajaćicama, parangalima i stajaćim kogolima (u obliku cilindra).

Danska i Njemačka imaju izravan upravljački interes u tom ribolovu. Danska i Švedska imaju nacionalne propise o ribarstvu na tom području, dok se na njemačka plovila ne primjenjuju nikakva ograničenja. Ocjena Znanstvenog, tehničkog i gospodarskog odbora za ribarstvo predstavljena je na sastanku održanom od 24. do 28. ožujka 2025. Komisija je 7. travnja 2026. usvojila tu zajedničku preporuku, koja je stupila na snagu 6. srpnja 2026. (Delegirana uredba Komisije (EU) 2026/785). Tom se uredbom pooštravaju postojeća ograničenja ribolova i jedinstveni okvir EU-a sad se primjenjuje na cijelom tom području, uključujući zonu zabrane ribolova, pa se na njemačka ribarska plovila primjenjuju ista ograničenja kao i na dansku i švedsku flotu.

52 Prije donošenja delegirane uredbe za sva ribarska plovila EU-a Komisija provodi vlastite analize i savjetovanja, koji su u prošlosti trajali od četiri mjeseca do četiri godine. Stoga je od donošenja zajedničke ribarstvene politike 2013. Komisija objavila samo 10 pravnih akata, kojima se ograničava ribolov u otprilike 40 zaštićenih područja. Budući da mreža zaštićenih morskih područja obuhvaća više od 6 000 područja kojima je potrebna zaštita od ribolovnog pritiska kako bi se ispunili ciljevi strategije za bioraznolikost, postojeći instrumenti ZRP-a nisu prikladni za pomoć u dosezanju okolišnih ciljnih vrijednosti u doglednoj budućnosti. Pri evaluaciji Uredbe o ZRP-u Komisija je zaključila da se provedba članka 11. „pokazala zahtjevnom i sporom”.

53 Primjenom navedenih postupaka Komisija može uspostaviti „područja ograničenog ribolova”. Iako područja ograničenog ribolova i zaštićena morska područja imaju različite primarne ciljeve te zasebne pravne okvire i upravljačka tijela (***tablica 1.***), u praksi mogu imati sličnu svrhu u pogledu smanjenja ribolovnog pritiska. Na primjer, stanište na morskom dnu može se zaštititi na područjima na kojima je ribolov trajno ograničen te kojima se dobro upravlja i u kojima se zabranjuje ili ograničava ribolov pridnenim povlačnim mrežama (koćama).

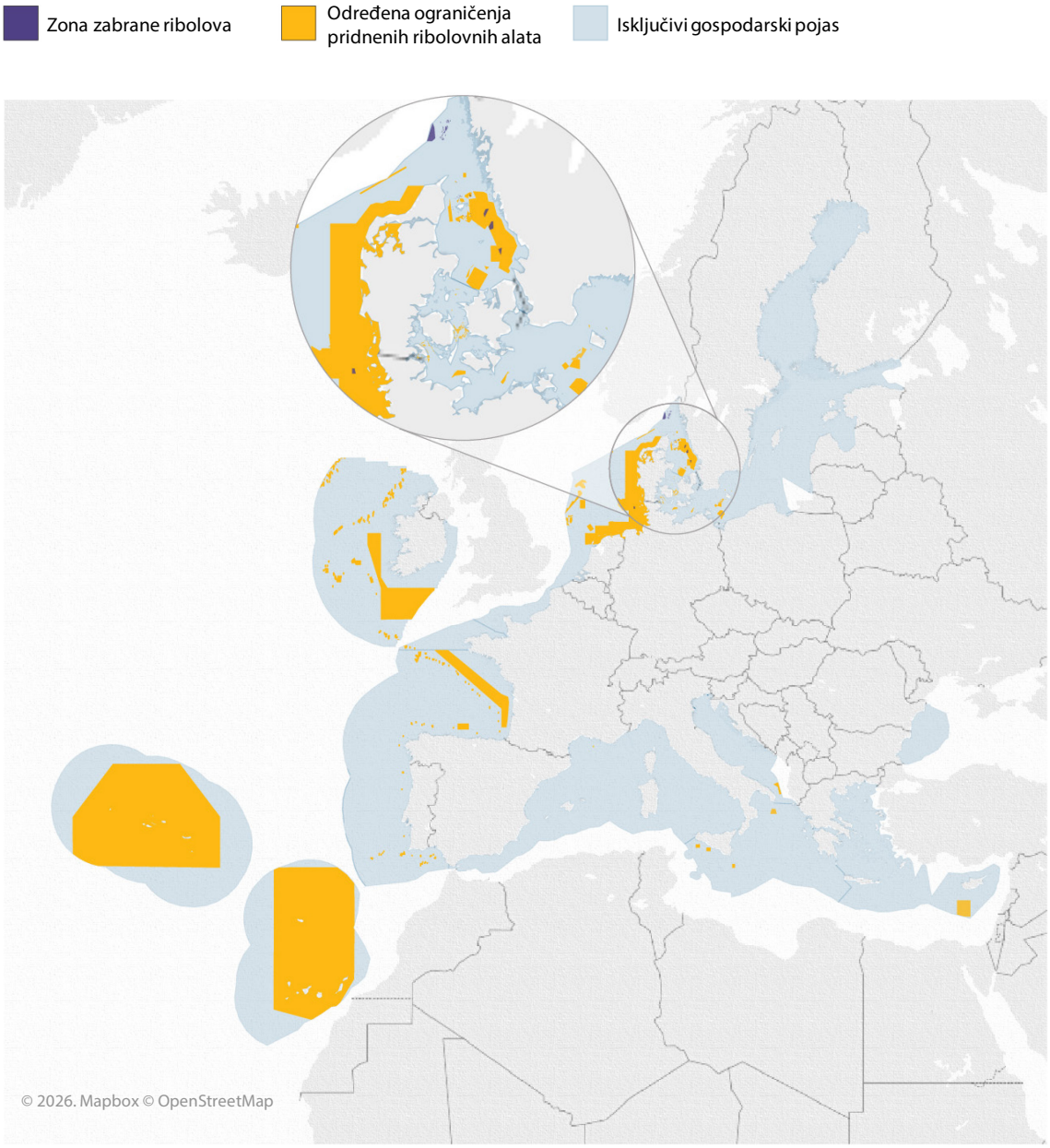
Tablica 1. | Glavne razlike između područja ograničenog ribolova i zaštićenih morskih područja

Značajka	Područje ograničenog ribolova	Zaštićeno morsko područje
	Ribarstvena politika	Politika u području okoliša
Glavni cilj	Održivo upravljanje ribarstvom kojim se štite određene životne faze ribe (npr. mrijestilišta/uzgajališta)	Opsežno očuvanje ekosustava, zaštita bioraznolikosti, staništa i kulturne baštine
Glavna ciljna skupina	Posebne komercijalne vrste riba ili destruktivni ribolovni alati (npr. ribolov pridnenim povlačnim mrežama (koćama))	Cijeli morski ekosustav, uključujući nekomercijalne vrste, staništa i strukture morskog dna
Upravljačko tijelo	Tijela za upravljanje ribarstvom (npr. nacionalna ministarstva ribarstva ili regionalne organizacije za upravljanje ribarstvom)	Ministarstava okoliša, agencije za očuvanje okoliša ili organizacije za zaštitu okoliša
Ograničenja	Često su usmjerena na određene ribolovne alate ili sezone; ostale ljudske aktivnosti (pomorski prijevoz, turizam) rijetko su ograničene	Mogu se ograničiti višestruke ljudske aktivnosti, ponekad uključujući zoniranje za turizam, znanstvena istraživanja i zone potpune zabrane ribolova

Izvor: Sud.

54 Sud je analizirao 296 područja na kojima je ribolov trajno ograničen, koja su uspostavljena u okviru različitih instrumenata ZRP-a i Opće komisije za ribarstvo Sredozemlja, s površinom od 1 259 288 km^2 (***Prilog IV.***), i koja obuhvaćaju 15,1 % površine zaštićenih morskih područja, uključujući 51 područje ograničenog ribolova (525 km^2) na kojem je trajno zabranjen svaki ribolov (zone zabrane ribolova). Time je zajamčena stroga zaštita od ribolovnog pritiska za 0,8 % Sjevernog mora, gdje se ta područja nalaze. Nijedan drugi morski bazen nije uspostavio područja zabrane ribolova u skladu s pravilima ZRP-a. Na ***slici 6.*** prikazana su područja ograničenog ribolova koja je Sud analizirao.

Slika 6. | Zemljovid područja na kojima je ribolov trajno ograničen

Izvor: Sud, na temelju prostornih poligona i odgovarajućih pravnih upućivanja koje su dostavili Europska agencija za kontrolu ribarstva (2026.) i Flandrijski pomorski institut (2026.) te klasifikacije prema vrsti ograničenja koju primjenjuje Sud.

Izjava o odricanju od odgovornosti: pomorske zone i granice na ovom zemljovidu prikazane su isključivo za potrebe ove revizije i temelje se na vanjskim skupovima podataka. Prikazane su ne dovodeći u pitanje pravni status ili razgraničenje bilo kojeg teritorija, morskog područja ili granice i taj prikaz ne odražava stajalište Suda ili EU-a u pogledu suverenosti, jurisdikcije ili pomorskih potraživanja. Ovaj je zemljovid izrađen isključivo u ilustrativne svrhe i ne smije se smatrati službenim ili pravno obvezujućim prikazom važećih ograničenja.

Teško ostvariva, ali nužna ravnoteža između zaštite okoliša i socioekonomskog učinka

55 U strategiji EU-a za bioraznolikost do 2030. zaštita bioraznolikosti definirana je i kao ekološka potreba i kao socioekonomski imperativ. Kad je riječ o morskim ekosustavima, u toj se strategiji navodi da obnovljeni i primjereno zaštićeni morski ekosustavi donose znatne zdravstvene, društvene i gospodarske koristi obalnim zajednicama i čitavom EU-u. Posebno se poziva na upravljanje ribarstvom u zaštićenim morskim područjima i mjere za smanjenje učinka ribolova na osjetljiva staništa i vrste.

56 Istodobno se u strategiji ističe da bi se pri ispunjavanju obveza EU-a u pogledu bioraznolikosti trebali u obzir uzeti brojni izazovi prisutni u svim sektorima, regijama i državama članicama. Skreće se pozornost na potrebu za novim okvirom upravljanja kojim će se zajamčiti zajednička odgovornost svih relevantnih dionika pri ispunjavanju obveza EU-a u pogledu bioraznolikosti. Tim bi se okvirom trebali podupirati dijalog s dionicima i participativno upravljanje na različitim razinama.

57 Primjenom alata za praćenje djelotvornosti upravljanja (METT-4) koji je razvila Međunarodna unija za očuvanje prirode Sud je ispitao kako se u praksi uspostavlja ravnoteža između ciljeva zaštite okoliša te socioekonomskih razmatranja i uključivanja dionika (***Prilog VI.***).

Znatan manjak podataka otežava socioekonomsku procjenu mjera očuvanja

58 Na temelju strategije za bioraznolikost do 2030. Komisija je u veljači 2023. u okviru paketa za ribarstvenu politiku donijela akcijski plan EU-a za zaštitu i obnovu morskih ekosustava za održivo i otporno ribarstvo. Tim se planom nastojala postići dosljednija provedba politike EU-a u području okoliša i zajedničke ribarstvene politike s trima stupovima održivosti – okolišnim, gospodarskim i socijalnim.

59 Jedan operativni cilj tog akcijskog plana bio je doprinijeti postizanju i očuvanju održivih razina ribljih stokova. Njime je utvrđena potreba za poboljšanjem selektivnosti ribolovnih alata, smanjenjem učinka ribarstva na osjetljive vrste i morsko dno te za podupiranjem ribarstva, istraživanja, provedbe, upravljanja i uključivanja dionika.

60 U akcijskom planu istaknuta je i hitna potreba za zaštitom i obnovom staništa na morskom dnu. Stoga su tim planom države članice bile pozvane da donesu nacionalne mjere ili podnesu zajedničke preporuke kako bi se do 2024. zabranio pokretni pridneni ribolov u zaštićenim morskim područjima koja su dio mreže Natura 2000 te do 2030. postupno ukinuo pridneni ribolov u svim zaštićenim morskim područjima. Sud je utvrdio primjer takvih nacionalnih mjera samo u jednoj posjećenoj državi članici (*okvir 4.*).

Okvir 4.

Zabrana ribolova pridnenim povlačnim mrežama (koćama) u zaštićenim morskim područjima

Švedska je odlučila izmijeniti svoje zakonodavstvo o ribarstvu kako bi uvela opću zabranu ribolova pridnenim povlačnim mrežama (koćama) u zaštićenim morskim područjima unutar 3 – 4 nautičke milje od švedske obale, kojima pristup imaju samo švedska plovila. Ta je zabrana stupila na snagu 1. srpnja 2026. Švedska agencija za upravljanje morskim i vodnim područjima (u daljnjem tekstu Agencija) može odobriti izuzeća ako se dopuštenim aktivnostima ne ugrožava svrha zaštićenog morskog područja.

Agencija se mora savjetovati i s upravljačkim tijelom odgovornim za predmetno područje prije nego što odobri izuzeće. Za jedno zaštićeno morsko područje (Kosterfjorden Väderöfjorden) Agencija je na temelju procjene odlučila da se ribolov u kojem se upotrebljavaju povlačne mreže za lov kozica može nastaviti u dijelovima tog područja jer nije negativno utjecao na postizanje ciljeva očuvanja tog područja.

61 U akcijskom planu Komisije iz 2023. potvrđeno je da bi postupno ukidanje pokretnog pridnenog ribolova u zaštićenim morskim područjima imalo socioekonomski učinak na određene subjekte i zajednice. Time se naglašava važnost provedbe pouzdanih socioekonomskih procjena pri osmišljavanju i provedbi takvih mjera. Međutim, analiza izvješća s plenarnih sjednica Znanstvenog, tehničkog i gospodarskog odbora za ribarstvo održanih 2024. i 2025. koju je proveo Sud upućuje na to da nepostojanje podataka često otežava pravilnu procjenu socioekonomskih učinaka i učinka predloženih mjera.

62 Ne postoje podatci o priobalnim ribarskim flotama jer do 2026. plovila kraća od 15 metara nisu bila obvezna imati nikakav sustav za praćenje plovila. Zbog toga nadležna tijela nisu mogla točno kvantificirati rizike od premještanja aktivnosti povezane sa zaštićenim područjima ili njihov gospodarski učinak na ranjive male ribare. Sud je također utvrdio da nakon proglašavanja uglavnom nije postojalo sustavno socioekonomsko praćenje, a države članice pritom su navele da ne postoje standardizirane metodologije za procjenu na lokalnoj razini. Stoga se nadležna tijela često oslanjaju na kvalitativne procjene ili međunarodne studije slučaja, a ne na nacionalne gospodarske podatke specifične za određeno područje, kako bi predvidjela ili obrazložila gospodarske ishode mjera očuvanja.

Sudjelovanje dionika sve je veće, ali dionici nisu uvijek uključeni u procese upravljanja

63 Djelotvorno sudjelovanje dionika ključno je za dugoročni uspjeh i socijalnu održivost zaštićenih morskih područja. Uključivanje dionika neophodno je za izgradnju povjerenja u proces očuvanja. U akcijskom planu za morske ekosustave naglašava se da je za uspješnu provedbu mjera za zaštitu okoliša i mjera upravljanja ribarstvom potrebna potpora svih dionika te da su transparentnost, suradnja, dopiranje do javnosti, informiranje i uključivost ključni pri osmišljavanju i provedbi mjera.

64 U prošlosti su se, posebno u mreži Natura 2000, pri ranim proglašavanjima često primjenjivali pristupi „odozgo prema dolje” u kojima se prednost daje znanstvenim okolišnim kriterijima, a uključivanje dionika zanemaruje. Posjećene države članice sad prelaze na sustavno i institucionalizirano savjetovanje s dionicima. U Francuskoj službeni doprinos daje francusko vijeće za morsku obalu (Conseil Maritime de Façade), koje obuhvaća glavne dionike. Irska prelazi na aktivnije sudjelovanje dionika (***okvir 5.***), a u Švedskoj postoji opsežno uključivanje dionika. Više od polovice (56 %) anketiranih upravitelja smatra da između lokalnog stanovništva, dionika i upravitelja zaštićenih područja postoje otvorena komunikacija i povjerenje.

Okvir 5.

Javno savjetovanje o zabrani ribolova pridnenim povlačnim mrežama (koćama)

Papaline su mala riba autohtona u Irskoj i bogat izvor bjelančevina za kitove i ostale sisavce iz reda Cetacea te morske ptice.

Direktivom o politici br. 1 iz 2019. ribarskim plovilima duljim od 18 metara praktično je zabranjena upotreba povlačnih mreža (koća) ili potegača unutar obalnog područja od 6 nautičkih milja. Ubrzo nakon uvođenja ta je zabrana ukinuta presudom Visokog suda u Dublinu zbog postupovnog nedostatka u procesu savjetovanja koji je utjecao na pravo dionika na saslušanje.

Irska vlada pokrenula je 2024. javno savjetovanje o ribolovu pridnenim povlačnim mrežama (koćama) unutar tog područja od 6 nautičkih milja, što je u konačnici dovelo do novog pokušaja uvođenja takve zabrane.

U srpnju 2025. irska vlada najavila je da namjerava uvesti određena ograničenja za velika plovila koja love papalinu pridnenim povlačnim mrežama (koćama). Direktivom o politici br. 1 iz 2025. predviđeno je da je za ribolov pridnenim povlačnim mrežama (koćama) plovilima duljim od 18 metara koja love papalinu unutar tog područja od 6 nautičkih milja potrebno odobrenje, da od listopada 2025. takav ribolov podliježe ograničenju kvote i da će od listopada 2026. biti u potpunosti zabranjen.

65 Unatoč tim strukturnim poboljšanjima dionici s kojima je Sud razgovarao smatrali su da je zbog „ishitrenih” rokova često bila ograničena njihova sposobnost za provedbu tehničkih analiza ili stvarni utjecaj na konačne regulatorne granice. Rezultati ankete (odlomak ***69***) pokazuju da 18 % dionika doprinosi donošenju svih odluka o upravljanju (npr. zajedničko upravljanje), a njih 44 % daje određen doprinos raspravama.

66 Pravilno upravljanje zaštićenim morskim područjima uz participativno upravljanje i uključivanje dionika kao predstavnika lokalnih zajednica i ribarstva u osmišljavanje i provedbu mjera očuvanja doprinosi povećanju legitimnosti tih područja i uspješnom kombiniranju ciljeva očuvanja s gospodarskim i socijalnim ishodima (***okvir 6.***).

Okvir 6.

Primjer participativnog upravljanja

Morski park prirode Iroise uvršten je 2014. na zeleni popis IUCN-a. U sklopu norme za zeleni popis IUCN-a ocjenjuju se četiri komponente: dobro upravljanje, dobro osmišljavanje i planiranje, djelotvorno upravljanje i uspješni ishodi očuvanja.

Park je osnovan 2007. uz obalu departmana Finistère, između otoka Sein i Ouessant i granica teritorijalnog mora te obuhvaća područje od gotovo 3 400 km^2. Poznat je po bogatim prirodnim resursima, tradicionalnom ribolovu, odobalnim svjetionicima i raznolikim divljim vrstama, od desetaka vrsta algi do morskih sisavaca i ptica. Obuhvaća nekoliko područja mreže Natura 2000.

Parkom upravlja vladina agencija, tj. Francuski ured za bioraznolikost. Taj ured provodi odluke koje je donio upravni odbor parka. Upravni odbor okuplja sve aktere koji su povezani s morskim okolišem i kojima je u interesu zaštita tog područja: ministarstva, lokalne vlasti, predstavnike zaposlenika u pomorskom sektoru, udruženja za zaštitu okoliša, korisnike i znanstvene stručnjake.
Izvor: zeleni popis IUCN-a.

67 Rezultati ankete koju je Sud proveo upućuju na nedosljednu razinu suradnje s gospodarskim subjektima. Kad je riječ o komercijalnim korisnicima mora, samo 21 % područja održava redovite kontakte i ima uspostavljenu znatnu suradnju, dok njih 44 % navodi da postoji djelomično sudjelovanje, a njih 18 % da je angažman slab ili da uopće ne postoji. Slično se razlikuju i interakcije s pružateljima turističkih usluga, pri čemu je 31 % upravitelja navelo da je suradnja dobra, njih 31 % da održavaju ograničen kontakt, a njih 17 % da praktički ne postoji interakcija.

Zbog nedostataka u upravljanju i neodgovarajuće provedbe dolazi do loših ishoda očuvanja

68 U strategiji EU-a za bioraznolikost do 2030. navodi se da bi svim zaštićenim područjima trebalo upravljati djelotvorno te pritom utvrditi jasne ciljeve i mjere očuvanja i na odgovarajući način pratiti njihovo ostvarivanje odnosno provedbu. Učinkovitost politika EU-a za zaštitu mora ovisi o strogoj provedbi i izvršavanju zakonodavstva u 22 obalne države članice koje s Komisijom dijele odgovornost za provedbu zakonodavstva EU-a o okolišu i povezanih strategija koje se odnose na zaštićena morska područja.

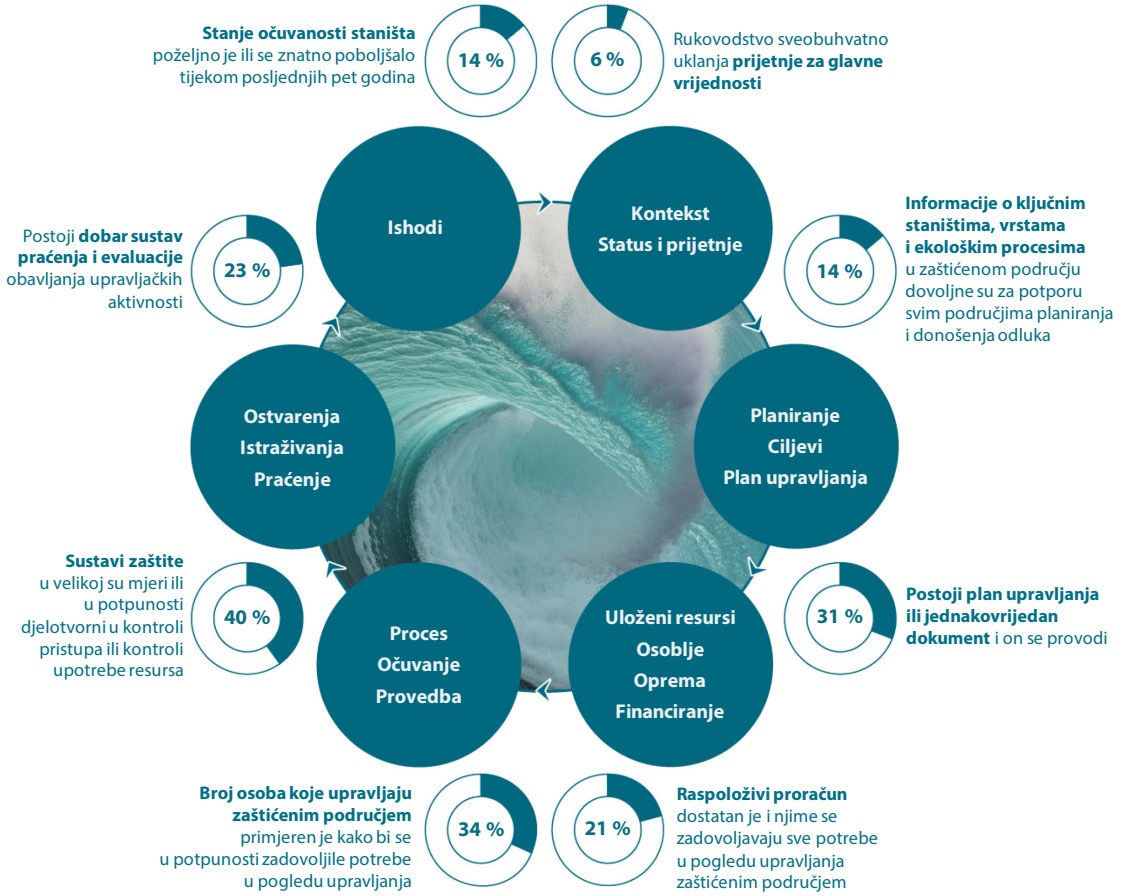
69 Sud je ispitao jesu li odabrane države članice uvele odgovarajuće prakse upravljanja te pritom kao referentni okvir upotrebljavale model prilagodljivog upravljanja. Sud je u tu svrhu upotrijebio alat METT-4 kako bi dobio mjerljive rezultate. Metodologija za izračun postotaka prikazana je u ***Prilogu VI.*** Sud je procjenu dobivenu s pomoću tog alata potkrijepio revizijskim posjetima i pregledima dokumentacije za 15 zaštićenih morskih područja u državama članicama obuhvaćenim revizijom. Osim toga, Sud je analizirao javno dostupne skupove podataka kako bi procijenio zemljopisno i ekološko stanje zaštićenih morskih područja u morima EU-a.

U većini zaštićenih područja ne primjenjuju se prakse prilagodljivog upravljanja

70 Prilagodljivo upravljanje kružni je proces u kojem se prednost daje kontinuiranom učenju uključivanjem povratnih informacija o dotadašnjim rezultatima u buduće strateško planiranje. U sklopu tog pristupa primjenjuje se sustavna evaluacija kako bi se utvrdilo jesu li određenim intervencijama postignuti željeni ishodi očuvanja, čime se omogućuju prilagodbe utemeljene na dokazima.

71 Na ***slici 7.*** prikazani su koncept prilagodljivog upravljanja i najpozitivniji odgovori koje su dali anketirani upravitelji.

Slika 7. | Sustav prilagodljivog upravljanja i mišljenja upravitelja zaštićenih morskih područja

Izvor: Sud, na temelju rezultata dobivenih s pomoću alata METT-4.

Ciljevi očuvanja i planovi upravljanja

72 U skladu s Direktivom o pticama i Direktivom o staništima područja mreže Natura 2000 moraju imati ciljeve očuvanja specifične za to područje. U strategiji za bioraznolikost te kriterijima i smjernicama Komisije za proglašenje zaštićenih područja iz 2022. taj je zahtjev dodatno naglašen te je istaknuto da bi „sva zaštićena područja trebala imati jasno utvrđene ciljeve i mjere očuvanja”.

73 Procjena koju su dostavili upravitelji zaštićenih morskih područja koji su sudjelovali u anketi koju je Sud proveo s pomoću alata METT-4 pokazala je da su za 86 % zaštićenih područja iz revizijskog uzorka Suda postojali dogovoreni ciljevi. Međutim, sa samo njih 23 % upravljalo se tako da se nastoje postići njihovi ciljevi očuvanja. Za ukupno 63 % zaštićenih morskih područja navedeno je da se tim područjima samo djelomično upravljalo na taj način iako su takvi ciljevi postojali. Sud je tu procjenu potkrijepio podatcima iz 3 648 morskih područja mreže Natura 2000 koja su prijavljena Europskoj agenciji za okoliš (EEA) te je utvrdio da je njih 59 % izradilo planove upravljanja specifične za to područje ili je u postupku izrade takvih planova.

74 Direktivom o pticama i Direktivom o staništima ne zahtijeva se izričito plan upravljanja za svako područje, ali Komisija ipak preporučuje da se takav plan donese jer se time olakšava planiranje očuvanja i uključivanje dionika. U smjernicama Komisije iz 2022. navodi se da djelotvorno upravljanje treba poduprijeti planovima upravljanja koji uključuju pouzdane mehanizme praćenja i preispitivanja.

75 Ukupno 80 % upravitelja koji su sudjelovali u anketi koju je proveo Sud izjavilo je da imaju plan upravljanja, a od njih je 31 % izjavilo da je pravilno proveden, 40 % da je djelomično proveden, a 9 % da nije proveden. Međutim, 20 % upravitelja navelo je da nema plan upravljanja. Planovi upravljanja nisu zakonski obvezni, ali bi njihovo nepostojanje moglo upućivati na neodgovarajuće ili nepostojeće aktivnosti upravljanja.

Financiranje i osoblje

76 Za djelotvorno upravljanje potrebni su jasni ciljevi, kao što su očuvanje bioraznolikosti i poboljšanje ribljih stokova, a za to je potrebno kontinuirano, primjereno financirano, suradničko i dugoročno djelovanje koje provodi kvalificirano osoblje. Više od 63 % anketiranih upravitelja izjavilo je da nije bilo dostupnih članova osoblja (9 %) ili ih je bilo premalo kako bi se zadovoljile potrebe u pogledu upravljanja (55 %). Neovisno o tome, 51 % ispitanika smatralo je da su znanje i vještine njihova osoblja dobro usklađeni s posebnim potrebama u pogledu upravljanja njihovim zaštićenim područjima.

77 Poslovanje zaštićenih morskih područja financira se iz nacionalnih proračuna. U anketi koju je proveo Sud 62 % ispitanika izjavilo je da je njihov proračun barem prihvatljiv za osnovno upravljanje. Međutim, financijska sredstva vrlo su nestabilna, a pritom 40 % područja ima malo sigurnih financijskih sredstava ili ih uopće nema i u potpunosti ovisi o promjenjivim vanjskim izvorima. Samo je njih 14 % imalo siguran proračun, a 49 % upravitelja izjavilo je da imaju neodgovarajuće objekte i opremu za obavljanje svojih zadaća.

Izvršavanje zakonodavstva

78 Iako se digitalni sustavi za praćenje provedbe i praćenje plovila često upotrebljavaju, nerijetko nema dovoljno ljudskih i logističkih resursa za djelovanje na temelju tih podataka. Za ukupno 37 % područja obuhvaćenih anketom navedeno je da nemaju zaštitu ili je ta zaštita nedostatna unatoč činjenici da je 48 % osoblja imalo barem prihvatljiv kapacitet za izvršavanje zakonodavstva i propisa o zaštićenim područjima, što znači da otkriveni prekršaji nisu mogli poslužiti za djelotvorno odvraćanje. Stoga, iako mnoga zaštićena područja imaju kapacitete za provedbu nadzora, često nemaju pravne instrumente ili logističku potporu potrebnu za pouzdano izvršavanje zakonodavstva.

Istraživanje i praćenje

79 Zaštićena morska područja vrijedna su mjesta za provedbu znanstvenih istraživanja i stjecanje znanja o morskim ekosustavima. To bi se znanje trebalo dijeliti s upraviteljima kako bi se poboljšale odluke o upravljanju. Za ukupno 62 % područja obuhvaćenih anketom odgovori upućuju na to da se provodi znatan istraživački rad, ali samo je njih 11 % smatralo da je integrirani program anketa i istraživačkog rada potpuno relevantan za potrebe u pogledu upravljanja.

80 Osim znanstvenih istraživanja, provedba planova upravljanja ili jednakovrijednih instrumenata trebala bi obuhvaćati formalne mehanizme praćenja i preispitivanja kako bi se olakšale potrebne prilagodbe na temelju uspješnosti. Međutim, samo je 23 % anketiranih upravitelja područja izjavilo da su uspješno uspostavili sustav upravljanja, i to s pomoću pouzdanih sustava praćenja za aktivno usavršavanje i poboljšavanje svojih aktivnosti očuvanja. Kad je riječ o preostalim valjanim odgovorima (63 % anketiranih upravitelja), u njima se navodi da uopće nije bilo praćenja (9 %) ili su se podatci o praćenju prikupljali *ad hoc* i povezani strukturirani rezultati nisu se uključivali u sustav upravljanja (54 %). Stoga je u većini slučajeva praćenje bilo pasivno, a ne aktivno sredstvo za prilagodljivo upravljanje.

81 Upravitelji s kojima je Sud razgovarao tijekom revizijskih posjeta izjavili su da je sustavno praćenje u morskom okolišu skupo i često neprihvatljivo. Stoga podatci koji se upotrebljavaju za praćenje često potječu iz *ad hoc* istraživačkih projekata koje provode sveučilišta ili druge istraživačke institucije. Međutim, ti izvori podataka nisu prikladni jer opseg i vrsta prikupljenih podataka ne odgovaraju uvijek posebnim potrebama u pogledu upravljanja. Kako bi se taj problem riješio, neka zaštićena morska područja pokušavaju pronaći inovativna i isplativa rješenja s pomoću istraživačkih dronova (***okvir 7.***).

Okvir 7.

Upotreba pomorskog drona za isplativo praćenje ribljih stokova u Baltičkom moru

Fotografija © Aron Hejdström, Okružni upravni odbor Gotlanda.

Na odobalnom području mreže Natura 2000 Hoburgs Bank i Midsjöbankarna (SE0330308) uveden je autonoman dron s pogonom na energiju vjetra i solarnu energiju radi praćenja biomase riba i okolišnih uvjeta relevantnih za očuvanje obalnih dupina.

U usporedbi s konvencionalnim istraživanjima s brodova upotrebom pomorskih dronova smanjuju se troškovi praćenja. Iako ne mogu zamijeniti istraživačka plovila (na primjer, za fizičko uzorkovanje), takve letjelice mogu dopuniti tradicionalne metode prikupljanja podataka o rasprostranjenosti riba, planktonu i okolišnim uvjetima.

82 Komisija nije izradila zajednički standard upravljanja ili posebnu metodologiju za procjenu djelotvornosti upravljanja. Tek je u rujnu 2024. dodijelila 1,6 milijuna eura za metodološki projekt LIFE-PAME[3] Europe kako bi se do kraja 2028. razvio „fleksibilan i prilagodljiv okvir prilagođen različitim potrebama država članica EU-a”. Taj se projekt temelji na međunarodno utvrđenim alatima i metodologijama za mjerenje djelotvornosti upravljanja, kao što su METT-4 IUCN-a i metodologija za brzu procjenu i određivanje prioriteta upravljanja zaštićenim područjima koju primjenjuje Svjetski fond za prirodu.

83 S obzirom na trajanje projekta i nepostojanje plana provedbe nije vjerojatno da će standardizirani okvir za procjenu upravljanja biti operativan u EU-u prije 2030. Zbog toga je teško dosljedno pratiti postižu li se zaista upravljanjem zaštićenim morskim područjima željeni ekološki i socijalni ishodi.

Ishodi očuvanja nisu ujednačeni

84 Komisija svakih šest godina provodi „provjeru zdravstvenog stanja” mreže Natura 2000 na temelju članka 17. Direktive o staništima i članka 12. Direktive o pticama. EEA upotrebljava nacionalna izvješća za izradu opće procjene na razini EU-a u kojoj se utvrđuje koje se vrste oporavljaju, a koje su u opadanju. Rezultati te procjene predstavljeni su u izvješću „Stanje prirode u EU-u” i pregledniku podataka, koji pokazuju da je samo 19 % obalnih staništa i 24 % riba u povoljnom stanju očuvanosti. Posljednje izvješće objavljeno je 2020. i u njemu su predstavljeni rezultati ciklusa izvješćivanja 2013. – 2018. (prije više od osam godina). Objava novog izvješća „Stanje prirode” na temelju podataka za razdoblje 2019. – 2024. predviđena je za kraj 2026.

85 I dalje postoje znatne razlike između ambicioznog zakonodavstva na visokoj razini i stvarnog dosezanja ciljnih vrijednosti za očuvanje. Direktiva o pticama i Direktiva o staništima stupile su na snagu prije više od 30 godina i još su daleko od postizanja cilja povoljnog stanja očuvanosti svih tipova zaštićenih morskih staništa i vrsta. Slično tome, u provedbi se opetovano pojavljuje nedostatak u pogledu toga da se uspostavljenim mehanizmima predviđenim u ODMS-u ne uspijeva postići dobro stanje okoliša za morsku bioraznolikost ili cjelovitost morskog dna.

[3] „Management Effectiveness for Protected Areas in Europe”, LIFE23-PRE-DE-PAME-Europe/101148110.

86 Na razini zaštićenih područja većina upravitelja s kojima se Sud savjetovao nije pružila informacije o ishodima očuvanja. Kad su to učinili, njihove izjave pokazale su da situacija nije ujednačena: njih 17 % izjavilo je da je stanje ključnih vrsta nepoželjno, a 31 % odgovorilo je da je njihovo stanje očuvanosti poželjno ili se poboljšalo tijekom posljednjih pet godina. Ta je situacija bila izraženija za staništa, za koja se smatralo da je 25 % područja u nepoželjnom stanju, a 14 % u poželjnom stanju ili se njihovo stanje poboljšalo tijekom posljednjih pet godina.

87 Morska staništa imaju ključnu ulogu kao ponori ugljika. Međutim, pitanje skladištenja i sekvestracije ugljika nije razmatrano u 66 % područja koja je Sud procijenio, dok su se u 26 % tih područja ti koncepti razmatrali samo općenito, bez mjera na terenu. Samo za 9 % područja donesene su aktivne mjere za smanjenje gubitka ugljika uhvaćenog u sedimentu ili poboljšanje sekvestracije. To je propuštena prilika za ublažavanje klimatskih promjena u okviru upravljanja ugljikom.

88 Sud je utvrdio i da područja obuhvaćena anketom u velikoj mjeri nisu bila pripremljena za učinak klimatskih promjena (odlomak ***05***). Konkretno, za nijedno od područja obuhvaćenih anketom nisu bili provedeni detaljni planovi za prilagodbu klimatskim promjenama na temelju kojih se može djelovati. Nadalje, 60 % upravitelja izvijestilo je da su uloženi samo zanemarivi napori kako bi se prilagodba klimatskim promjenama integrirala u njihove strategije upravljanja. Iako je njih 17 % započelo s izradom takvih planova, oni se tek trebaju dosljedno primjenjivati. Zbog nepostojanja strateškog planiranja većina tih morskih ekosustava osjetljiva je na učinke klime koja se brzo mijenja (tematsko izvješće Suda 15/2024 o prilagodbi klimatskim promjenama).

Visoka očekivanja od novog zakonodavstva kojim se nameće aktivna obnova

89 EU je prepoznao navedeno kontinuirano nepoželjno stanje bioraznolikosti te je donio Uredbu (EU) 2024/1991 o obnovi prirode koja je označila prekretnicu u pristupu očuvanju prirode koji više nije usmjeren na pasivnu zaštitu nego na aktivnu obnovu degradiranih ekosustava. Budući da se izravno primjenjuje u svim državama članicama, tom bi se uredbom, ako se pravilno provede, trebalo olakšati i ubrzati postizanje njegovih ciljeva.

90 U Uredbi o obnovi prirode, koja je okosnica strategije EU-a za bioraznolikost do 2030., utvrđuju se pravno obvezujuće ciljne vrijednosti za obnovu 20 % morskih područja do 2030. i svih ekosustava koje je potrebno obnoviti do 2050. (članak 1.). U skladu s člankom 5. države članice moraju uspostaviti mjere obnove koje su potrebne kako bi se u „dobro stanje" dovelo najmanje 30 % osjetljivih staništa koja nisu u dobrom stanju (Prilog II.). Popis staništa uvršten u taj prilog također je poboljšanje u pogledu devet morskih staništa uključenih u Direktivu o staništima. U ***tablici 2.*** prikazana je sažeta usporedba dosadašnjeg zakonodavstva i novog pristupa.

Tablica 2. | Usporedba dosadašnje zaštite i aktivne obnove

Značajka	Dosadašnja zaštita	Aktivna obnova
Glavni cilj	Zaštita preostalih resursa i sprečavanje pogoršanja stanja	Inicijative za aktivno poboljšanje; oporavak izgubljenih staništa
Strategija	Uspostava granica, proglašavanje područja, omogućavanje obnove prirode	Ponovna sadnja morskih cvjetnica, obnova grebena, ponovno naseljavanje vrsta u osiromašene ekosustave
Pravna težina	Direktive; često kvalitativni ciljevi, nejasni rokovi	Uredbe; pravno obvezujuće ciljne vrijednosti i rokovi; uspostavljeno praćenje
Teritorijalno područje primjene	Uglavnom unutar područja mreže Natura 2000	Sva područja u kojima je potrebna obnova

Izvor: analiza koju je proveo Sud.

91 Još jedna važna promjena odnosi se na izgradnju baze znanja. Kako bi se zajamčilo da se obnova temelji na znanosti, države članice moraju kartirati i utvrditi stanje morskih područja. Do 2030. to stanje mora biti poznato za najmanje 50 % područja koja obuhvaćaju staništa (skupine od 1 do 6) navedena u Prilogu II. Uredbi o obnovi prirode.

92 Uredbom o obnovi prirode također se nastoji zajamčiti dugoročna održivost plavog gospodarstva. Procjena učinka pokazuje da svaki euro potrošen na obnovu donosi povrat ulaganja u iznosu od 8 eura do 38 eura u koristima od usluga ekosustava (npr. opskrba morskim prehrambenim proizvodima, regulacija klime, turizam). Obnova ključnih rastilišta i ekosustava morskog dna smatra se bitnom ne samo za oporavak bioraznolikosti nego i za jamčenje sigurnosti opskrbe hranom i obnovu komercijalnih ribljih stokova, čime se ribarskoj industriji onemogućuje daljnje ugrožavanje vlastitih bioloških temelja.

93 Uredba o obnovi prirode pravno je obvezujući akt u kojem se utvrđuju konkretni i vremenski ograničeni ciljevi. Međutim, obnova oceana složenija je, skuplja i politički osjetljivija od obnove kopnenog područja. Nekoliko prepreka onemogućuje praktičnu provedbu obnove mora (vidjeti tekst u nastavku).

- Nepostojanje točnog kartiranja za mnoga dubokomorska staništa ključna je prepreka jer je obnova neizvediva bez sveobuhvatnih polaznih podataka. Slično tome, i dalje postoje znanstveni izazovi pri utvrđivanju „dobrog stanja okoliša” za područja morskog dna koja su izložena dugoročnom jaružanju ili ribolovu pridnenim povlačnim mrežama (koćama).

- Za djelotvornu obnovu potrebna su ograničenja ribolovnih aktivnosti; međutim, takve mjere i dalje ovise o okviru zajedničke ribarstvene politike, koji obuhvaća dugotrajan i složen administrativni proces (odlomak ***52***).

- S obzirom na znatne troškove povezane sa specijaliziranim pomorskim operacijama postoji rizik od toga da trenutačno financiranje neće biti dovoljno za proširenje projekata s malih pilot-lokacija na 20 % morskog područja koje je potrebno obuhvatiti do 2030. (odlomak ***29***).

Ovo je izvješće usvojilo I. revizijsko vijeće, kojim predsjeda članica Revizorskog suda Joëlle Elvinger, na sastanku održanom u Luxembourgu 22. rujna 2026.

Za Revizorski sud

Tony Murphy
predsjednik

Prilozi

Prilog I. – O reviziji

Kontekst

01 Svjetski oceani i mora imaju središnju ulogu u održavanju života na Zemlji jer reguliraju ključne zemljine sustave. Ključni su za našu egzistenciju jer proizvode 50 % kisika na Zemlji i u njima se nalazi 80 % njezine bioraznolikosti. Oceani su ključni za ublažavanje klimatskih promjena jer apsorbiraju oko 90 % viška topline koju stakleнички plinovi zadržavaju u atmosferi i oko 25 % svih emisija ugljika.

02 Temelj su globalne sigurnosti opskrbe hranom i ekonomske egzistencije jer su primaran izvor bjelančevina za milijarde ljudi i omogućuju zaposlenje za milijune zahvaljujući ribarstvu, turizmu i trgovini. Prema Izvješću EU-a o plavom gospodarstvu za 2025. procjenjuje se da je u tom sektoru ostvarena bruto dodana vrijednost u visini od 263 milijarde eura, što čini 1,7 % ukupne bruto dodane vrijednosti EU-a, te je u njemu zaposleno 4,9 milijuna ljudi, što čini 2,4 % radnih mjesta u EU-u (2022.).

03 Stanje oceana pogoršava se zbog klimatskih promjena, onečišćenja, iskorištavanja morskih bioloških resursa i gubitka staništa. Oko 60 % morskih ekosustava u svijetu degradirano je ili se upotrebljava na neodrživ način, a više od 50 % morskih vrsta prijeti izumiranje do 2100. U morima EU-a situacija je slična.

04 Prekomjerno iskorištavanje i destruktivne ribolovne prakse najveće su prijetnje morskim ekosustavima i bioraznolikosti jer se više od 35 % svjetskih ribljih stokova trenutačno lovi na biološki neodrživim razinama. Destruktivne tehnike kao što je ribolov pridnenim povlačnim mrežama (koćama) uzrokuju fizičko oštećenje morskog dna, destabiliziraju morske prehrambene mreže i rezultiraju usputnim ulovom, među ostalim zaštićenih vrsta kao što su kornjače, morski psi i dupini. Te su tehnike povezane s visokim stopama odbačenog ulova, koje u prosjeku iznose od 30 % do 55 % ukupne izvađene biomase. Učinak na okoliš dodatno je pojačan zbog nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog ribolova, za koji se procjenjuje da čini otprilike 11 % do 19 % prijavljenog globalnog ulova.

05 Iako je prelov najizravnija prijetnja, klimatske promjene najbrže su rastući pritisak na morska područja i multiplikator prijetnji. Zagrijavanje oceana potiče izbjeljivanje koralja i migraciju vrsta u hladnije vode, dok acidifikacija onemogućuje stvaranje ljušture za kalcificirajuće organizme. Porast temperature uzrokuje deoksigenaciju i mrtve zone, zbog čega je morski život sve osjetljiviji na sve druge pritiske na okoliš.

Zaštićena morska područja

06 Zaštićena morska područja zemljopisno su definirana morska područja koja su određena na temelju zakona i regulirana te se njima upravlja kako bi se postiglo dugoročno očuvanje prirode. Njihov je glavni cilj zaštititi i obnoviti morsku bioraznolikost, staništa i funkcije ekosustava ublažavanjem pritisaka koje uzrokuje čovjek i kontroliranjem vađenja resursa unutar njihovih granica.

07 Zaštićena morska područja obuhvaćaju niz kategorija i razina zaštite, od strogo zaštićenih, strogo reguliranih zona s rigoroznim ograničenjima zabrane ribolova do minimalno zaštićenih područja u kojima su dopuštene ljudske aktivnosti, remećenje morskog dna i neograničeno vađenje morskih bioloških resursa.

08 Ishodi očuvanja zaštićenog morskog područja znatno su viši u okolišima kojima se dobro upravlja i koja su strogo zaštićena nego u slabo zaštićenim područjima kojima se upravlja na neodgovarajući način ili kojima se uopće ne upravlja, u kojima se ishodi općenito smatraju zanemarivim. Ishodi uključuju očuvanje bioraznolikosti, zaštitu osjetljivih staništa, održavanje funkcija ekosustava i podupiranje povezanih usluga ekosustava (npr. zaštita mrijestilišta i rastilišta). Zahvaljujući zaštićenim morskim područjima mogu se podupirati i turizam i rekreacija te očuvati kulturne vrijednosti i vrijednosti zajednice, štititi izvori prihoda povezani sa zdravim morskim ekosustavima te pružati prilike za obrazovanje, istraživanje i dugoročno odgovorno upravljanje.

09 Povećanjem populacije u zaštićenim područjima može se poboljšati ribarstvo i bioraznolikost u okolnim vodama s pomoću dvaju ključnih mehanizama: prelijevanja nedoraslih jedinki i odraslih riba u susjedne nezaštićene vode te izvoza jaja i ličinki koje doprinose novačenju izvan granica zaštićenih područja. Kako bi se postigli učinci na razini morskog bazena, zaštićena morska područja moraju činiti mrežu koja je u skladu s posebnim ekološkim kriterijima za maksimalno povećanje bioloških ostvarenja.

Regulatorni okvir

10 EU je zaštitu okoliša oduvijek smatrao jednim od temeljnih stupova svojeg institucionalnog okvira i operativnog identiteta. EU i njegove države članice aktivne su stranke niza ključnih međunarodnih sporazuma kojima se uređuje održiva upotreba i zaštita oceana. To uključuje temeljne pravne okvire kao što je Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora, kao i sporazume usmjerene na bioraznolikost kao što su Bonska i Bernska konvencija te razne regionalne konvencije o moru (npr. OSPAR, Komisija za zaštitu morskog okoliša Baltičkog mora HELCOM).

11 Stranke Konvencije o biološkoj raznolikosti donijele su 2022. Globalni okvir za bioraznolikost iz Kunminga i Montreala, koji uključuje ciljnu vrijednost za djelotvorno očuvanje najmanje 30 % kopnenih područja, unutarnjih voda, obalnih područja i oceana u svijetu i upravljanje njima do 2030. na temelju zaštićenih područja i ostalih djelotvornih mjera očuvanja za pojedina područja. To je poznato kao ciljna vrijednost „30 x 30”. Gotovo sve zemlje u svijetu, uključujući sve države članice EU-a, podržale su taj cilj. Ugovor Ujedinjenih naroda o otvorenom moru stupio je na snagu 17. siječnja 2026.

12 Ambicije EU-a u području okoliša često premašuju globalne obveze. Direktivom o pticama iz 1979. i Direktivom o staništima iz 1992. uspostavljena je mreža zaštićenih kopnenih i morskih područja Natura 2000, koja je i dalje temelj mehanizma EU-a za zaštitu prirode. Te su direktive ojačane Okvirnom direktivom o morskoj strategiji (ODMS) iz 2008. i Direktivom o prostornom planiranju morskog područja iz 2014., koje su osmišljene za održivo upravljanje ljudskim aktivnostima u morskim vodama.

13 Komisija je svoje ambicije pokazala donošenjem uzastopnih strategija za bioraznolikost 1998., 2011. i 2020. U najnovijoj, tj. strategiji EU-a za bioraznolikost do 2030., koju je donijela Komisija, a Vijeće podržalo 2020., utvrđene su obveze EU-a u pogledu zaštićenih morskih područja koje treba ispuniti do 2030., konkretno:

- zakonom zaštititi najmanje 30 % morskog područja EU-a; i
- strogo zaštititi najmanje trećinu zaštićenog područja (tj. 10 % ukupnog morskog područja EU-a).

Jedna od obveza iz strategije je i djelotvorno upravljati svim zaštićenim područjima. To znači da bi za ta područja trebali biti utvrđeni jasni ciljevi i mjere očuvanja te odgovarajuće praćenje. U strategiji se naglašava važnost uspostave ekoloških koridora kao dijela istinske transeuropske mreže prirodnih područja.

14 Komisija je 2023. u okviru provedbe strategije EU-a za bioraznolikost do 2030. objavila akcijski plan „Zaštita i obnova morskih ekosustava za održivo i otporno ribarstvo”. Cilj tog plana bio je poduprijeti bioraznolikost održavanjem ribljih stokova na održivim razinama i smanjenjem okolišnog učinka ribolova na osjetljive vrste i morsko dno. Kao i u slučaju strategije EU-a za bioraznolikost do 2030., provedba i postizanje tih ciljeva nisu zakonski obvezni, nego je riječ o političkim ambicijama EU-a.

15 Zajednička ribarstvena politika (Uredba (EU) br. 1380/2013) prvi je put oblikovana u Ugovoru iz Rima i u početku je bila dio zajedničke poljoprivredne politike, a kasnije je postala zasebna politika EU-a, kojom su obuhvaćena prva pravila o ribarstvu donesena 1970. Službeno je uspostavljena 1983. i otad je doživjela korjenite promjene 1992., 2002. i 2013. ZRP-om se reguliraju ribolovne i akvakulturne aktivnosti kako bi se zajamčilo održivo iskorištavanje i njihov negativan učinak na morske ekosustave sveo na najmanju moguću mjeru, među ostalim s pomoću mjera koje se primjenjuju u zaštićenim morskim područjima. Okvir ZRP-a obuhvaća instrumente kao što su Uredba (EU) 2019/1241 o tehničkim mjerama kojom se uređuju ribolovni alati i operacije te Uredba (EZ) br. 1224/2009 o kontroli (kako je izmijenjena Uredbom (EU) 2023/2842) u kojoj se utvrđuju područja ograničenog ribolova i kojom se zahtijeva evidentiranje usputnih ulova osjetljivih vrsta.

Uloge i odgovornosti

16 U skladu s člankom 4. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) EU i države članice dijele nadležnost za zaštitu okoliša. Za to je potreban suradnički pristup razvoju i provedbi politike u području okoliša.

17 Iako su sveobuhvatni okolišni ciljevi utvrđeni na razini EU-a, praktičnu provedbu i upravljanje aktivnostima za očuvanje obavljaju nacionalne vlade. Države članice odgovorne su za uspostavu nacionalnih okvira za okoliš u skladu sa zakonodavstvom EU-a. Konkretno, države članice provode procjene utjecaja na okoliš kako bi utvrdile područja od interesa za bioraznolikost i proglasile zaštićena područja uzimajući u obzir i interese dionika. Osim toga, odgovorne su i za uspostavu upravljanja zaštićenim područjima, utvrđivanje ciljeva očuvanja i provedbu odgovarajućih mjera za postizanje poželjnih ishoda očuvanja.

18 Za razliku od politika u području okoliša EU ima isključivu nadležnost za očuvanje morskih bioloških resursa u okviru zajedničke ribarstvene politike. To znači da države članice ne mogu jednostrano uvesti mjere u području ribarstva koje utječu na ribarske flote drugih država članica. Sud je detaljno ispitao praktične posljedice takvog oblikovanja politika u tematskom izvješću 26/2020 o morskom okolišu.

Opseg i pristup

19 Cilj revizije koju je proveo Sud bio je procijeniti jesu li Komisija i države članice uspostavile mrežu zaštićenih morskih područja koja je omogućila da se za morski okoliš EU-a postignu ciljevi strategije EU-a za bioraznolikost do 2030. Konkretno, Sud je ispitao:

- je li EU bio na dobrom putu da postigne ciljeve svoje strategije u pogledu površine zaštićenih morskih područja, ekološke povezanosti i financijskih sredstava za bioraznolikost;
- je li regulatorni okvir EU-a pružio potrebne mehanizme za to da proglašavanje područja dovede do njegove zaštite;
- je li uspostavljena dobra ravnoteža između ciljeva zaštite okoliša te socioekonomskih razmatranja i uključivanja dionika;
- jesu li odabrane države članice uvele odgovarajuće prakse upravljanja.

Osim toga, Sud je analizirao javno dostupne skupove podataka kako bi procijenio zemljopisno i ekološko stanje zaštićenih morskih područja u morima EU-a.

20 Kako bi procijenio napredak u provedbi strategije te shvatio ulogu i funkcioniranje relevantnih tijela EU-a, Sud je obavio razgovore s Glavnom upravom za okoliš i Glavnom upravom za pomorstvo i ribarstvo. Ti su razgovori dopunjeni sastancima s Europskom agencijom za okoliš (EEA), Europskom agencijom za kontrolu ribarstva (EFCA), Europskom izvršnom agencijom za klimu, infrastrukturu i okoliš i Međunarodnim vijećem za istraživanje mora. Dodatne informacije povezane sa sistemskim rizicima u određenim državama članicama prikupljene su tijekom razgovora s predstavnicima nevladinih organizacija. Sudu su pri provedbi revizije potporu pružala dva vanjska stručnjaka za biologiju očuvanja mora.

21 Kako bi procijenio provedbu zakonodavstva EU-a i djelotvornost upravljanja zaštićenim morskim područjima, Sud je odabrao tri države članice za pomno ispitivanje, i to Irsku, Francusku i Švedsku. Prema podatcima EEA-e te su tri zemlje proglasile oko 45 % (metropolitanska Francuska), 15 % odnosno 2 % svojeg morskog teritorija zaštićenim morskim područjem. Kako bi procijenio kvalitetu upravljanja, Sud je od rujna do studenoga 2025. posjetio upravitelje 15 zaštićenih morskih područja u državama članicama obuhvaćenim revizijom ili je s njima obavio razgovore. Odabir tih područja temeljio se na analizi njihova zemljopisnog položaja, različitih vrsta proglašenih područja i njihove veličine.

22 Sud je upotrijebio i prilagođenu verziju alata za praćenje djelotvornosti upravljanja (METT-4) koji je razvila Međunarodna unija za očuvanje prirode kako bi prikupio strukturirane dokaze. Više informacija o opsegu te procjene navedeno je u ***Prilogu VI.***

23 Kako bi analizirao geografsku rasprostranjenost zaštićenih morskih područja i upravljanje njima u EU-u, Sud je u okviru revizije kartirao prostornu mrežu kombiniranjem baze podataka o mreži Natura 2000 sa zaštićenim područjima proglašenim na nacionalnoj razini. Sud je taj prikaz dopunio podatcima o procijenjenoj ribolovnoj aktivnosti koje je pružila organizacija Global Fishing Watch kako bi ocijenio pritiske koji potječu od gospodarskog ribolova. Kako bi se zajamčio sveobuhvatan pregled ljudskog djelovanja, ta prostorna matrica uspoređena je s dodatnim antropogenim i ekološkim skupovima podataka dobivenim iz preglednika mreže Natura 2000 i Europske mreže nadgledanja i prikupljanja podataka o moru (EMODnet).

24 Revizijska metodologija Suda u skladu je s međunarodnim revizijskim standardima Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI).

Prilog II. – Uzorak zaštićenih morskih područja odabranih za reviziju

Broj	Država članica	Oznaka područja mreže Natura 2000 / nacionalna oznaka područja	Naziv zaštićenog morskog područja	Površina zaštićenog morskog područja (km²)	Plan upravljanja	Otvor za desaliniziranu vodu	Odlaganje materijala nastalog jaružanjem (točke)	Lokacije na kojima se obavlja jaružanje	Postrojenja za pročišćivanje otpadnih voda	Glavne luke	Vjetroelektrane	Ukupna godišnja prisutnost plovila (u satima (h))	Ukupni godišnji procijenjeni ribolovni napor (u satima (h))	Ukupni godišnji procijenjeni ribolovni napor (h/km²)
1.	Irska	IE0000210	South Dublin Bay SAC	7,26	Ne	–	–	–	–	–	–	0,06	0,00	0,00
2.	Irska	IE0002328	Hovland Mound Province SAC	1086,55	Ne	–	–	–	–	–	–	660,50	124,20	0,11
3.	Irska	IE0000268	Galway Bay Complex SAC	129,49	Ne	–	1	1	1	1	–	24,56	0,83	0,01
4.	Irska	IE0000707	Saltee Islands SAC	156,64	Ne	–	1	1	1	–	–	35 240,64	1986,40	12,68
5.	Irska	IE0004078	Carlingford Lough SPA	5,83	Ne	–	–	–	–	–	–	187,71	0,00	0,00
6.	Irska	IE0000197	West of Ardara / Maas Road SAC	22,22	Ne	–	–	–	–	–	–	0,00	0,00	0,00
7.	Irska	IE0000764	Hook Head SAC	170,06	Ne	–	1	–	–	–	–	1266,18	503,33	2,96
8.	Irska	IE0002158	Kenmare River SAC	408,89	Ne	–	–	–	3	–	–	4363,24	1051,04	2,57
9.	Irska	IE0002165	Lower River Shannon SAC	597,16	Ne	3	17	11	–	1	–	599,89	420,75	0,70
10.	Irska	IE0002269	Carnsore Point SAC	87,36	Ne	–	–	–	–	–	–	60,92	0,67	0,01

Broj	Država članica	Oznaka područja mreže Natura 2000 / nacionalna oznaka područja	Naziv zaštićenog morskog područja	Površina zaštićenog morskog područja (km^2)	Plan upravljanja	Otvor za desalinizirano vodu	Odlaganje materijala nastalog jaružanjem (točke)	Lokacije na kojima se obavlja jaružanje	Postrojenja za pročišćivanje otpadnih voda	Glavne luke	Vjetroelektrane	Ukupna godišnja prisutnost plovila (u satima (h))	Ukupni godišnji procijenjeni ribolovni napor (u satima (h))	Ukupni godišnji procijenjeni ribolovni napor (h/km^2)
11.	Irska	IE0002329	South-west Porcupine Bank SAC	329,30	Ne	–	–	–	–	–	–	17,91	0,70	0,00
12.	Irska	IE0002330	North-west Porcupine Bank SAC	716,30	Ne	–	–	–	–	–	–	95,73	34,50	0,05
13.	Irska	IE0002998	West Connacht Coast SAC	659,46	Ne	–	–	–	–	–	–	239,98	5,47	0,01
14.	Irska	IE0003001	Porcupine Bank Canyon SAC	781,10	Ne	–	–	–	–	–	–	138,35	89,93	0,12
15.	Irska	IE0003002	South-east Rockall Bank SAC	1487,90	Ne	–	–	–	–	–	–	265,06	210,76	0,14
16.	Francuska	FR9300135	Réserve naturelle régionale des sites d’intérêt géologique de la presqu’île de Crozon	120,12	Da	–	–	–	–	–	–	0,00	0,00	0,00
17.	Francuska	FR5302015	Mers Celtiques Talus du Golfe de Gascogne	58 995,52	U tijeku	–	–	–	–	–	–	322 563,92	245 574,75	4,16
18.	Francuska	FR5212016	Mers Celtiques Talus du Golfe de Gascogne	71 860,94	Ne	–	–	–	–	–	–	371 315,83	279 639,89	3,89

Broj	Država članica	Oznaka područja mreže Natura 2000 / nacionalna oznaka područja	Naziv zaštićenog morskog područja	Površina zaštićenog morskog područja (km^2)	Plan upravljanja	Otvor za desalinizirano vodu	Odlaganje materijala nastalog jaružanjem (točke)	Lokacije na kojima se obavlja jaružanje	Postrojenja za pročišćivanje otpadnih voda	Glavne luke	Vjetroelektrane	Ukupna godišnja prisutnost plovila (u satima (h))	Ukupni godišnji procijenjeni ribolovni napor (u satima (h))	Ukupni godišnji procijenjeni ribolovni napor (h/km^2)
19.	Francuska	FR9100001	Parc Natural Marin Iroise	3361,10	Da	–	5	–	–	–	–	60 410,25	11 949,10	3,56
20.	Francuska	FR9402017	Golfe d'Ajaccio	473,74	U tijeku	–	2	–	1	1	–	14,02	1,20	0,00
21.	Francuska	FR52000653	Marais breton, baie de Bourgneuf, île de Noirmoutier et forêt de Monts	157,01	Da	–	4	6	7	–	–	1235,94	114,93	0,73
22.	Francuska	FR2502022	Nord Bretagne DH	2832,00	Ne	–	–	–	–	–	–	34 682,24	29 652,68	10,47
23.	Francuska	FR9301592	ZCS Camargue	385,73	Da	–	–	–	1	–	1	2535,93	1032,02	2,68
24.	Francuska	FR2500079	Chausey	820,08	Ne	–	2	–	–	–	–	24 105,38	12 824,64	15,64
25.	Francuska	FR5300015	Baie de Morlaix	258,18	Da	–	–	–	1	–	–	17 032,11	385,46	1,49
26.	Francuska	FR302008	Roches de Penmarc'h	457,28	Da	–	1	–	–	–	–	31 808,88	3430,79	7,50
27.	Francuska	FR9102018	Grand Dauphins du golfe de Lion	4917,51	Ne	–	–	–	–	–	1	21 435,66	15 270,82	3,11
28.	Francuska	FR9402019	Grands dauphins de l'Agriate	5943,14	Ne	–	–	–	–	–	–	293,42	204,56	0,03
29.	Francuska	FR530216	Recifs du Golfe de Gascogne	3339,52	Ne	–	–	–	–	–	–	33 756,15	26 242,39	7,86

Broj	Država članica	Oznaka područja mreže Natura 2000 / nacionalna oznaka područja	Naziv zaštićenog morskog područja	Površina zaštićenog morskog područja (km^2)	Plan upravljanja	Otvor za desaliniziranu vodu	Odlaganje materijala nastalog jaružanjem (točke)	Lokacije na kojima se obavlja jaružanje	Postrojenja za pročišćivanje otpadnih voda	Glavne luke	Vjetroelektrane	Ukupna godišnja prisutnost plovila (u satima (h))	Ukupni godišnji procijenjeni ribolovni napor (u satima (h))	Ukupni godišnji procijenjeni ribolovni napor (h/km^2)
30.	Francuska	FR5312011	Iles Houat-Hoedic	173,22	Ne	–	–	–	–	–	–	455,26	69,24	0,40
31.	Švedska	SE0520189	Bratten	1205,53	Da	–	–	–	–	–	–	8510,43	6936,75	5,75
32.	Švedska	SE0520170	Kosterfjorden-Väderöfjorden	523,96	Da	–	1	–	–	–	–	15 130,36	8060,30	15,38
33.	Švedska	SE0340097	Gotska Sandön-Salvorev	568,65	Da	–	–	–	–	–	–	18,94	0,00	0,00
34.	Švedska	SE0340023	Stora Karlsö	9,30	Da	–	–	–	–	–	–	0,00	0,00	0,00
35.	Švedska	SE0110088	Bullerö-Bytta	130,26	Da	–	–	–	–	–	–	0,00	0,00	0,00
36.	Švedska	SE0220129	Skärgårdsreservaten	69,61	Da	–	–	–	–	–	–	25,68	2,10	0,03
37.	Švedska	SE0330174	Sydöstra Ölands sjömarker	60,29	Da	–	–	–	–	–	–	0,00	0,00	0,00
38.	Švedska	SE0330308	Hoburgs bank och Midsjöbankarna	10 511,11	Da	–	–	–	–	–	–	3722,18	1906,01	0,18
39.	Švedska	SE0420360	Nordvästra Skånes havsområde	1342,41	Ne	–	6	–	–	–	–	5800,38	2902,14	2,16
40.	Švedska	SE0430095	Falsterbohalvön	410,72	Da	–	1	2	–	–	–	287,71	2,72	0,01
41.	Švedska	SE0430187	Sydvästskånes utsjövatten	1151,28	Ne	–	2	–	–	–	–	838,48	4,81	0,00

Broj	Država članica	Oznaka područja mreže Natura 2000 / nacionalna oznaka područja	Naziv zaštićenog morskog područja	Površina zaštićenog morskog područja (km^2)	Plan upravljanja	Otvor za desaliniziranu vodu	Odlaganje materijala nastalog jaružanjem (točke)	Lokacije na kojima se obavlja jaružanje	Postrojenja za pročišćivanje otpadnih voda	Glavne luke	Vjetroelektrane	Ukupna godišnja prisutnost plovila (u satima (h))	Ukupni godišnji procijenjeni ribolovni napor (u satima (h))	Ukupni godišnji procijenjeni ribolovni napor (h/km^2)
42.	Švedska	SE0510186	Stora Middelgrund och Röde bank	114,10	Da	–	–	–	–	–	–	309,01	197,75	1,73
43.	Švedska	SE0630068	Agön-Kråkön	332,81	Da	–	–	1	–	–	–	0,00	0,00	0,00
44.	Švedska	SE0810003	Snöanskärgården	53,71	Da	–	–	–	–	–	–	0,67	0,00	0,00
45.	Švedska	SE0820327	Kalix yttre skärgård	92,03	Da	–	–	–	–	–	–	45,76	30,30	0,33

Prilog III. – Izvori podataka i obrada podataka

1. Zaštićena morska područja u morima EU-a

Izvor 1.1. – Podatci o mreži Natura 2000 (EEA)	
Naslov	**Natura 2000 (vektorski podatci) – verzija krajem 2024.; Natura 2000 (tablični podatci) – verzija krajem 2024. rev. 01**
Opis	Skup podataka o mreži Natura 2000 dio je europske mreže zaštićenih područja, a vodi ga EEA. Sadržava prostorne vektorske podatke o proglašenim područjima mreže Natura 2000 i odgovarajući skup tabličnih podataka koji obuhvaća opisne i klasifikacijske atribute.
Izvor	Europska agencija za okoliš (EEA)
Licencija	CC-BY 4.0
Dostupni format	Vektorski podatci (SHP, GeoPackage, OGC:WMS); tablični podatci (CSV/TXT/SQL, Microsoft Access)
Datum preuzimanja	ožujak 2026.

Podatci su preuzeti iz EEA-ine baze podataka o mreži Natura 2000 s pomoću skupa prostornih vektorskih podataka (Natura 2000 (vektorski podatci) – verzija krajem 2024.) i odgovarajućeg skupa tabličnih podataka (Natura 2000 (tablični podatci) – verzija krajem 2024. rev. 01). Vektorski podatci upotrijebljeni su za utvrđivanje i razgraničenje morskih područja mreže Natura 2000, a tablični podatci za dohvaćanje opisnih informacija o značajkama područja, stanju upravljanja i mjerama upravljanja. Skup podataka filtriran je kako bi se prikazala samo morska područja koja se nalaze unutar isključivog gospodarskog pojasa EU-a (područje IGP-a EU-a). Na temelju toga provedeno je prostorno objedinjavanje i izračun površina kako bi se dobili pokazatelji o sljedećem:

(i) broju zaštićenih morskih područja;

(ii) njihovoj ukupnoj površini; i

(iii) udjelu zaštićenih morskih područja u područjima procjene; te

(iv) zemljopisnoj rasprostranjenosti područja mreže Natura 2000 prema njihovoj veličini.

Ako se zaštićena morska područja prostorno preklapaju, ta su područja utvrđena i uključena samo jednom u izračun ukupne površine. Područja koja se geometrijski preklapaju uračunana su samo jednom kako bi se zajamčilo da prijavljena ukupna površina zaštićenih morskih područja odražava jedinstveni prostorni opseg zaštite unutar područja IGP-a EU-a.

Osim toga, objedinjeni su tablični podaci kako bi se dobili statistički podatci o sljedećem:

(v) mehanizmima upravljanja područjima i primjeni mjera upravljanja za morska područja mreže Natura 2000 na razini EU-a.

Izvor 1.2. – Područja proglašena na nacionalnoj razini (EEA)	
Naslov	**Područja proglašena na nacionalnoj razini za javni pristup (vektorski podatci) – kolovoz 2025.**
Opis	Europski inventar područja proglašenih na nacionalnoj razini službeni je izvor informacija o zaštićenim područjima proglašenim na nacionalnoj razini, a vodi ga EEA. Sadržava prostorne vektorske podatke o područjima proglašenim na nacionalnoj razini i odgovarajuće tablične podatke koji obuhvaćaju informacije o vrstama proglašenih područja te povezanim nacionalnim i međunarodnim zakonodavnim instrumentima.
Izvor	Europska agencija za okoliš (EEA)
Licencija	CC BY 4.0
Dostupni format	Vektorski podatci (SHP, GeoPackage)
Datum preuzimanja	listopad 2025.

Podatci su preuzeti iz europskog inventara područja proglašenih na nacionalnoj razini koji je uspostavila EEA uz upotrebu skupa prostornih vektorskih podataka. Vektorski podatci upotrijebljeni su za utvrđivanje i razgraničavanje morskih područja proglašenih na nacionalnoj razini. Skup podataka filtriran je kako bi se prikazala samo morska područja koja se nalaze unutar područja IGP-a EU-a. Na temelju toga provedeno je prostorno objedinjavanje i izračun površina kako bi se dobili pokazatelji o sljedećem:

(i) broju zaštićenih morskih područja proglašenih na nacionalnoj razini; i

(ii) njihovoj ukupnoj površini na razini EU-a.

Ako se zaštićena morska područja proglašena na nacionalnoj razini prostorno preklapaju, njihova je površina utvrđena i uključena samo jednom u izračun ukupne površine. Područja koja se geometrijski preklapaju uračunana su samo jednom kako bi se zajamčilo da prijavljena ukupna površina zaštićenih morskih područja odražava jedinstveni prostorni opseg zaštite unutar područja IGP-a EU-a.

Izvor 1.3. – Isključivi gospodarski pojas EU-a (područje IGP-a EU-a)	
Naslov	**World_EEZ_v12, listopad 2022.**
Opis	Skup podataka za isključivi gospodarski pojas EU-a (IGP EU-a) sastoji se od prostornih morskih područja koja čine isključive gospodarske pojaseve država članica EU-a. Taj skup podataka pruža usklađeni geoprostorni okvir u kojem je utvrđen opseg morskih voda EU-a u kojima države članice imaju suverena prava i jurisdikciju nad morskim resursima. Potkrepljuje dosljednu prostornu analizu tako što pruža zajedničku geografsku referencu za razgraničavanje voda EU-a i omogućivanje izračuna, usporedbe i praćenja pomorskih aktivnosti, zaštićenih područja i mjerama upravljanja u isključivom gospodarskom pojasu EU-a.
Izvor	Flandrijski pomorski institut (preko internetskih stranica https://www.marineregions.org)
Licencija	CC BY 4.0
Dostupni format	Vektorski podatci (SHP, GeoPackage);
Datum preuzimanja	siječanj 2026.

Prostorni vektorski podatci iz skupa podataka o isključivom gospodarskom pojasu EU-a (IGP EU-a) preuzeti su i upotrijebljeni za utvrđivanje zemljopisnog opsega analize. Skup podataka primijenjen je za razgraničavanje morskih voda EU-a i filtriranje skupova prostornih podataka kako bi se dobile samo značajke unutar IPG-a EU-a. Na toj je osnovi IPG EU-a poslužio kao referentni okvir za procjenu zaštićenih morskih područja, područja ograničenog ribolova i ljudskih aktivnosti, čime se zajamčilo da su izračuni i analize ograničeni na vode EU-a i provedeni na temelju dosljednog zemljopisnog opsega.

2. Pokazatelji prisutnosti plovila i ribolovnih aktivnosti za razdoblje 2020. – 2024.

Izvor 2.1. – Podatci organizacije Global Fishing Watch	
Naslov	**AIS apparent fishing effort (procijenjeni ribolovni napor prema sustavu automatske identifikacije) (fleet-daily-csvs-100-v3-2020.zip, fleet-daily-csvs-100-v3-2024.zip)**
Opis	Skup podataka organizacije Global Fishing Watch o procijenjenom ribolovnom naporu pruža globalne informacije o aktivnosti plovila koje proizlaze iz signala sustava automatske identifikacije (AIS). Upotrijebljeni skup podataka odgovara verziji 3.0 (izdanje iz ožujka 2025.) i obuhvaća razdoblje 2020. – 2024. Temelji se na javno dostupnim podatcima iz AIS-a te statističkim klasifikacijama i klasifikacijama strojnog učenja koje se upotrebljavaju za utvrđivanje ribolovnih aktivnosti. Procijenjeni ribolovni sati izračunavaju se s pomoću modela za otkrivanje ribolova i možda neće u potpunosti obuhvatiti nijanse lokalnih ribolovnih praksi. Iako Global Fishing Watch provodi ručni pregled skupa podataka na globalnoj razini i za odabrane regije, s obzirom na veličinu skupa podataka nije moguće ručno pregledati sve flote i regije. Skup podataka uključuje tablične podatke o ribolovnim satima po državi zastave i vrsti alata prostorne razlučivosti od 0,01 stupnja, o procijenjenim dnevnim ribolovnim satima po državi zastave i vrsti alata razlučivosti od 0,1 stupnja te o ribolovnim satima po identifikacijskoj oznaci plovila (MMSI). Aktivnost plovila izražena je u satima i prostorno je objedinjena u redovne mrežne ćelije utvrđene u koordinatnom referentnom sustavu WGS84. Skupu podataka priložene su dodatne informacije o plovilu, uključujući vrstu alata i državu zastave.
Izvor	Global Fishing Watch *(podatci organizacije Global Fishing Watch dostupni su tek nakon registracije korisnika na platformi te organizacije)*
Licencija	CC BY-NC 4.0
Dostupni format	Tablični podatci (CSV)
Datum preuzimanja	rujan 2025.

Podatci su preuzeti iz skupa podataka organizacije Global Fishing Watch o procijenjenom ribolovnom naporu s pomoću datoteka s tabličnim podatcima koje potječu iz signala sustava automatske identifikacije (AIS) (AIS Apparent Fishing Effort, verzija 3.0 iz ožujka 2025.). Preuzeti podatci obuhvaćali su razdoblje 2020. – 2024. i uključivali informacije o prisutnosti plovila i procijenjenoj ribolovnoj aktivnosti, uz razlikovanje ribolova na morskom dnu i ribolova koji se ne obavlja na morskom dnu prema klasifikaciji Suda.

Podatci su filtrirani kako bi se zadržala samo opažanja u području procjene. Na temelju toga primijenjeni su koraci za objedinjavanje kako bi se dobili pokazatelji o sljedećem:

(i) ukupnoj godišnjoj prisutnost plovila (u satima); i

(ii) ukupnom godišnjem procijenjenom ribolovnom naporu (u satima).

Osim toga, podatci o aktivnostima plovila standardizirani su na temelju podataka o referentnim morskim područjima kako bi se izračunali pokazatelji procijenjene gustoće ribolova za:

(iii) ukupnu godišnju procijenjenu gustoću ribolova (h/km²);

(iv) procijenjenu gustoću ribolova na morskom dnu (h/km²); i

(v) procijenjenu gustoću ribolova koji se ne obavlja na morskom dnu (h/km²).

Za potrebe razlikovanja ribolovne aktivnosti na morskom dnu i ribolovne aktivnosti koja se ne odvija na morskom dnu vrste ribolovnog alata navedene u skupu podataka organizacije Global Fishing Watch razvrstane su u dvije skupine nakon savjetovanja s vanjskim stručnjakom.

Na morskom dnu		**Ne na morskom dnu**	
Ribolovni alat	Opis	Ribolovni alat	Opis
Koćarice	Pridnenim povlačnim mrežama (koćama) povlače se mreže duž morskog dna	*Ostale okružujuće mreže plivarice*	Površinske/lebdeće okružujuće mreže
Jednostruke stajaćice (pričvršćene)	Mreže su pričvršćene za dno	*Okružujuće mreže plivarice*	Isto kao gore
Stajaći parangali	Parangali pričvršćeni za morsko dno	*Plivarice za lov tune*	Okružujuće mreže plivarice za ciljani ribolov tune u gornjim vodenim slojevima
Klopke	Ribolovni alat postavljen na morskom dnu	*Ostale plivarice*	U pravilu lebdeće, ne povlače se po dnu
Jaružanje (ribolov dredžama)	Dredže stružu morsko dno radi sakupljanja školjkaša	*Okružujuće mreže plivarice*	Opća kategorija ribolova potegačama, lebdeće mreže

Na morskom dnu		Ne na morskom dnu	
Ribolovni alat	Opis	Ribolovni alat	Opis
Statični ribolovni alat	Po definiciji pričvršćen ili ostavljen na dnu (npr. klopke, parangali, mreže). „Statični ribolovni alat" odnosi se na pasivne ribolovne metode kod kojih su alati kao što su klopke, vrše ili parangali pričvršćeni i ostavljeni na jednom mjestu kako bi ih riba pronašla, za razliku od aktivnih metoda kod kojih se alat vuče; kad je riječ o ribolovu, to znači nepomični ribolovni alat za ulov morskih bića.	*Plutajući parangali*	Ribolovni alat pluta u moru; nije pričvršćen
		Udice	Površinski ribolov
		Rešeto za lov lignji	Uz pomoć rasvjete i vertikalnih udica pri površini; nema kontakta s morskim dnom
		Plovila s povlačnim povrazima	Lebdeći/površinski povlačni povraz
		Ribolov	Opći pojam, teško ga je svrstati u bilo koju posebnu kategoriju

Izvor 2.2. – Podatci o mreži Natura 2000 (EEA)	
Naslov	**Natura 2000 (vektorski podatci) (razdoblje 2020. – 2024.)**
Opis	Skup podataka o mreži Natura 2000 dio je europske mreže zaštićenih područja, a vodi ga EEA. Sadržava prostorne vektorske podatke o proglašenim područjima mreže Natura 2000.
Izvor	Europska agencija za okoliš (EEA)
Licencija	CC BY 4.0
Dostupni format	Vektorski podatci (SHP, GeoPackage, OGC:WMS); tablični podatci (CSV/TXT/SQL, Microsoft Access)
Datum preuzimanja	ožujak 2026.

Prostorni vektorski podatci iz EEA-ine baze podataka o mreži Natura 2000 za razdoblje 2020. – 2024. preuzeti su s pomoću uzastopnih verzija skupa (vektorskih) podataka o mreži Natura 2000. Preuzeti podatci upotrijebljeni su za utvrđivanje prostornog opsega morskih područja mreže Natura 2000 relevantnih za razdoblje procjene. Skup podataka primijenjen je kako bi se potkrijepio izračun pokazatelja povezanih s prisutnošću plovila, procijenjenim ribolovnim naporom i procijenjenom gustoćom ribolova pružanjem prostorne reference za utvrđivanje preklapanja aktivnosti plovila i zaštićenih morskih područja mreže Natura 2000.

Izvor 2.3. – Područja proglašena na nacionalnoj razini (EEA)	
Naslov	**Područja proglašena na nacionalnoj razini za javni pristup (vektorski podatci) – (razdoblje 2020. – 2024.)**
Opis	Europski inventar područja proglašenih na nacionalnoj razini službeni je izvor informacija o zaštićenim područjima proglašenim na nacionalnoj razini, a vodi ga EEA. Sadržava prostorne vektorske podatke o područjima proglašenim na nacionalnoj razini koji obuhvaćaju informacije o vrstama proglašenih područja te povezanim nacionalnim i međunarodnim zakonodavnim instrumentima.
Izvor	Europska agencija za okoliš (EEA)
Licencija	CC BY 4.0
Dostupni format	Vektorski podatci (SHP, GeoPackage);
Datum preuzimanja	listopad 2025.

Prostorni vektorski podatci iz europskog inventara područja proglašenih na nacionalnoj razini, koji vodi EEA, za razdoblje 2020. – 2024. preuzeti su s pomoću skupa podataka o *područjima proglašenim na nacionalnoj razini za javni pristup (vektorski podatci)*. Preuzeti podatci upotrijebljeni su za utvrđivanje prostornog opsega morskih područja proglašenih na nacionalnoj razini i relevantnih za razdoblje procjene. Skup podataka primijenjen je kako bi se potkrijepio izračun pokazatelja povezanih s prisutnošću plovila, procijenjenim ribolovnim naporom i procijenjenom gustoćom ribolova pružanjem prostorne reference za utvrđivanje preklapanja aktivnosti plovila i zaštićenih morskih područja proglašenih na nacionalnoj razini.

3. Područja ograničenog ribolova

Izvor 3.1. – Područja ograničenog ribolova	
Naslov	**Područja ograničenog ribolova**
Opis	Popis poligona za područja ograničenog ribolova koji je dostavila Europska agencija za kontrolu ribarstva (EFCA) temelji se na ograničenjima utvrđenim u Uredbi (EU) 2016/1139, Uredbi (EU) 2019/1241, Uredbi Vijeća (EZ) br. 1224/2009, Uredbi Komisije (EZ) br. 494/2002, relevantnim delegiranim i provedbenim uredbama Komisije i preporukama koje je donijela Opća komisija za ribarstvo Sredozemlja (GFCM). Prostorni poligoni koje je dostavila EFCA upotrijebljeni su za utvrđivanje i prikazivanje područja ograničenog ribolova.
Izvor	Podaci EFCA-e o poligonima, na temelju uredbi i preporuka
Licencija	C0
Dostupni format	Vektorski podatci (SHP, GeoPackage);
Datum preuzimanja	ožujak 2026.

Podatke je dostavila EFCA u obliku prostornih poligona kojima se razgraničuju područja ograničenog ribolova, zajedno s upućivanjima kojima se svaki poligon povezuje s odgovarajućom pravnom osnovom, uključujući uredbe EU-a i preporuke GFCM-a. Poligoni koje je pružila EFCA upotrijebljeni su kao prostorni prikaz ograničenja ribolova (2. i 3. stupac tablice u Prilogu IV.).

Na temelju povezanih pravnih akata Sud je razvrstao područja ograničenog ribolova u kategorije prema vrsti ograničenja. Ta je klasifikacija provedena na temelju pravnih odredbi kojima se uređuju ograničenja, uključujući one utvrđene u Uredbi (EU) 2016/1139, Uredbi (EU) 2019/1241, Uredbi Vijeća (EZ) br. 1224/2009, Uredbi Komisije (EZ) br. 494/2002, relevantnim delegiranim i provedbenim uredbama Komisije i preporukama GFCM-a.

Ograničenja ribolova prema kategorijama:

(i) zona zabrane ribolova (trajno);

(ii) određena ograničenja pridnenih ribolovnih alata (trajno);

Kategorizirani poligoni zatim su upotrijebljeni za prostornu analizu, uključujući procjenu njihova preklapanja sa zaštićenim morskim područjima u okviru mreže Natura 2000 i zaštićenim područjima proglašenim na nacionalnoj razini, kako bi se potkrijepila analiza ribolovnih ograničenja u odnosu na ciljeve zaštite mora.

Kako bi se zajamčili točni izračuni područja, uklonjene su granice poligona za područja ograničenog ribolova unutar unaprijed utvrđenih skupina tako da su se područja koja se preklapaju brojila samo jednom. Tako je izbjegnuto dvostruko računanje površina na kojima se višestruka ograničenja prostorno preklapaju. Svi prostorni slojevi pretvoreni su u projicirani referentni koordinatni sustav (EPSG:3035) prikladan za izračun površina na europskoj razini. Primijenjene su standardne operacije prostornih skupova, uključujući uniju za objedinjavanje preklapanja ograničenja, presjek za utvrđivanje zajedničkih područja između ribolovnih ograničenja i zaštićenih područja te, prema potrebi, razliku za izdvajanje područja izvan zaštićenih zona. Tim se pristupom zajamčilo da se površine koje se preklapaju između područja ograničenog ribolova i zaštićenih morskih područja izračunavaju dosljedno i bez udvostručavanja.

Izvor 3.2. – Podatci o mreži Natura 2000 (EEA)	
Naslov	**Natura 2000 (vektorski podatci) – verzija krajem 2024.**
Opis	Skup podataka o mreži Natura 2000 dio je europske mreže zaštićenih područja, a vodi ga EEA. Sadržava prostorne vektorske podatke o proglašenim područjima mreže Natura 2000.
Izvor	Europska agencija za okoliš (EEA)
Licencija	CC BY 4.0
Dostupni format	Vektorski podatci (SHP, GeoPackage, OGC:WMS);
Datum preuzimanja	ožujak 2026.

Prostorni vektorski podatci iz baze podataka o mreži Natura 2000 za 2024. koju vodi EEA preuzeti su i upotrijebljeni za utvrđivanje i razgraničenje morskih područja mreže Natura 2000 unutar područja procjene. Ekstrahirana geometrijska struktura mreže Natura 2000 upotrijebljena je kao prostorni referentni sloj za analizu područja ograničenog ribolova. Poligoni koje je dostavila EFCA i u kojima se utvrđuju područja ograničenog ribolova prekriveni su morskim područjima mreže Natura 2000 kako bi se procijenilo njihovo prostorno sjecište. Na temelju toga provedena je prostorna analiza kako bi se utvrdila područja preklapanja i izračunala površina područja ograničenog ribolova koja se nalaze na morskim područjima mreže Natura 2000, čime se potkrepljuje procjena interakcije ribolovnih ograničenja i zaštićenih morskih područja za 2024.

Izvor 3.3. – Podatci o isključivom gospodarskom pojasu EU-a (područje IGP-a EU-a)	
Naslov	**World_EEZ_v12, listopad 2022.**
Opis	Skup podataka za isključivi gospodarski pojas EU-a (IGP EU-a) sastoji se od prostornih morskih područja koja čine isključive gospodarske pojaseve država članica EU-a. Taj skup podataka pruža usklađeni geoprostorni okvir u kojem je utvrđen opseg morskih voda EU-a u kojima države članice imaju suverena prava i jurisdikciju nad morskim resursima. Potkrepljuje dosljednu prostornu analizu tako što pruža zajedničku geografsku referencu za razgraničavanje voda EU-a i omogućivanje izračuna, usporedbe i praćenja pomorskih aktivnosti, zaštićenih područja i mjerama upravljanja u isključivom gospodarskom pojasu EU-a.
Izvor	Flandrijski pomorski institut (preko internetskih stranica https://www.marineregions.org)
Licencija	CC BY 4.0
Dostupni format	Vektorski podatci (SHP, GeoPackage);
Datum preuzimanja	siječanj 2026.

Isključivi gospodarski pojas EU-a (IGP EU-a) upotrijebljen je za utvrđivanje zemljopisnog opsega analize. IGP EU-a prostorno se preklapa s poligonima koje je dostavila EFCA i kojima se utvrđuju područja ograničenog ribolova kako bi se u obzir uzela samo ograničenja ribolova u vodama EU-a. Područja ograničenog ribolova koja su tako dobivena upotrijebljena su za analizu njihove prostorne rasprostranjenosti i njihova preklapanja s područjima mreže Natura 2000 i zaštićenim morskim područjima proglašenim na nacionalnoj razini u vodama EU-a.

4. Odgovori na upitnik o zaštićenim morskim područjima

Izvor 4.1. – Upitnik o zaštićenim morskim područjima	
Naslov	**Upitnik o zaštićenim morskim područjima**
Opis	Upitnik o zaštićenim morskim područjima strukturiran je instrument za anketiranje koji se upotrebljava za prikupljanje informacija o upravljanju odabranim zaštićenim morskim područjima. Upitnik je prilagođena verzija alata za praćenje djelotvornosti upravljanja (METT-4) koji su razvili Međunarodna unija za očuvanje prirode (IUCN) i partneri. Prilagođen je za potrebe procjene djelotvornosti upravljanja u zaštićenim morskim područjima i potkrijepljen je smjernicama iz izvornog okvira IUCN-a za alat METT-4. Upitnik obuhvaća ključne aspekte upravljanja zaštićenim područjima, uključujući planiranje, provedbu, praćenje, izvršenje i sudjelovanje dionika.
Izvor	„Explore the World's Protected Areas"
Dostupni format	Odgovori na upitnik: tekstualni (.docx), tablični (.xlsx)
Datum prikupljanja	listopad – prosinac 2025.

Upitnik o zaštićenim morskim područjima osmislio je Sud i distribuirao ga nacionalnim tijelima iz uzorka država članica (Francuska, Irska i Švedska). Upitnik su ispunile odabrane države članice za uzorak od 45 zaštićenih morskih područja, koja obuhvaćaju područja u okviru mreže Natura 2000 i zaštićena morska područja proglašena na nacionalnoj razini.

Sud je prikupio i pregledao ispunjene upitnike, a odgovori su objedinjeni u strukturirani skup podataka. Informacije su obrađene kako bi se potkrijepile analiza i evaluacija mehanizama upravljanja, mjera upravljanja i provedbenih praksi u zaštićenim morskim područjima iz uzorka. Dobiveni skup podataka upotrijebljen je za procjenu djelotvornosti upravljanja i utvrđivanje zajedničkih značajki te prednosti i nedostataka u upravljanju zaštićenim morskim područjima u odabranim državama članicama.

5. Ljudski pritisci i aktivnosti

Izvor 5.1. – EMODnet Human Activities	
Naslov	**EMODnet Human Activities**
Opis	Mreža EMODnet Human Activities pruža usklađene podatke o moru u pogledu ljudskih i pomorskih aktivnosti koje se provode u europskim vodama. Ti su podatci dostupni preko jedinstvene pristupne točke koja obuhvaća više tematskih slojeva. Skup podataka objedinjuje informacije s geografskim referencama o ljudskim pritiscima i aktivnostima koje potječu iz nacionalnih, regionalnih i sektorskih izvora te su standardizirane kako bi se potkrijepila integrirana prostorna analiza mora u vodama EU-a. Za potrebe procjene preuzeti su podatci o sljedećim ljudskim aktivnostima: desalinizacija, odlaganje materijala nastalog jaružanjem (točke), jaružanje, postrojenja za obradu, glavne luke i vjetroelektrane. Ti skupovi podataka pružaju točkaste informacije o lokaciji odabranih ljudskih aktivnosti relevantnih za analizu interakcija unutar zaštićenih morskih područja.
Izvor	Ljudske aktivnosti | Europska mreža nadgledanja i prikupljanja podataka o moru (EMODnet)
Licencija	CC BY 4.0
Dostupni format	Vektorski podatci (SHP, GeoPackage);
Datum preuzimanja	listopad 2025.

Točkaste informacije koje odgovaraju odabranim ljudskim aktivnostima (postrojenja za desalinizaciju, odlaganje materijala nastalog jaružanjem, jaružanje, postrojenja za obradu, glavne luke i vjetroelektrane) preuzete su iz skupa podataka o ljudskim aktivnostima mreže EMODnet. Te točkaste informacije upotrijebljene su za utvrđivanje prostorne rasprostranjenosti ljudskih aktivnosti koje se odvijaju unutar IGP-a EU-a. Preuzeti skupovi podataka prostorno se preklapaju s granicama zaštićenih morskih područja kako bi se procijenila prisutnost i rasprostranjenost ljudskih aktivnosti na područjima mreže Natura 2000. Takvom obradom potkrijepljena je analiza ljudskih pritisaka unutar zaštićenih područja.

6. Regije i podregije iz ODMS-a

Izvor 6.1. – Regije i podregije iz ODMS-a (Europska agencija za okoliš)	
Naslov	**Regije i podregije iz ODMS-a, verzija 2, listopad 2022.**
Opis	Na temelju skupa podataka za morske regije i podregije utvrđene u Okvirnoj direktivi o morskoj strategiji (ODMS) utvrđene su morske regije i podregije uspostavljene u skladu s Direktivom 2008/56/EZ. Skup podataka pruža usklađeni zemljopisni okvir za provedbu Okvirne direktive o morskoj strategiji, koji obuhvaća Baltičko more, sjeveroistočni Atlantik, Sredozemno more i Crno more, uključujući povezane podregije. Tim skupom podataka potkrepljuju se dosljedna prostorna zastupljenost i izvješćivanje o procjenama morskog okoliša u europskim morima.
Izvor	Europska agencija za okoliš (EEA)
Licencija	CC BY 4.0
Dostupni format	Vektorski podatci (SHP, GeoPackage);
Datum preuzimanja	ožujak 2026.

Prostorni podatci o morskim regijama i podregijama iz ODMS-a preuzeti su i filtrirani za zemljopisni opseg procjene. Dobiveni prostorni sloj upotrebljavao se u ilustrativne i kartografske svrhe kako bi se prikazale granice europskih morskih regija i podregija utvrđenih u ODMS-u. Skup podataka služio je kao referentan sloj za vizualizaciju lokacije zaštićenih morskih područja, područja ograničenog ribolova i drugih morskih obilježja u odnosu na službene morske regije i podregije iz ODMS-a.

7. Plavo gospodarstvo

Izvor 7.1. – Pokazatelji za plavo gospodarstvo (2013. – 2023.)	
Naslov	**Pokazatelji za plavo gospodarstvo (neobrađeni podatci)**
Opis	Opservatorij EU-a za plavo gospodarstvo pruža usklađene gospodarske podatke i podatke o zapošljavanju za sektore povezane s morskim i pomorskim aktivnostima (sektori plavog gospodarstva) u Europskoj uniji. Podatci se prikupljaju primjenom zajedničke metodologije koja se temelji na službenim statističkim izvorima i tehnikama procjene kako bi se zajamčila usporedivost među državama članicama i tijekom vremena. Sud je za potrebe analize prikupio podatke za pokazatelje „bruto dodana vrijednost (BDV) prema troškovima proizvodnih faktora" i „zaposlene osobe". Sud je za svoju analizu izdvojio sljedeće aktivnosti u području plavog gospodarstva: obalni turizam, živi resursi, pomorski promet, neživi resursi, lučke djelatnosti, obnovljiva energija te brodogradnja i popravak brodova.
Izvor	Opservatorij EU-a za plavo gospodarstvo, Zajednički istraživački centar
Licencija	CC BY 4.0
Dostupni format	Tablični podatci (.xlsx)
Datum preuzimanja	lipanj 2026.

Sud je preuzeo podatke iz Opservatorija EU-a za plavo gospodarstvo za pokazatelje „bruto dodana vrijednost (BDV) prema troškovima proizvodnih faktora" i „zaposlene osobe" za relevantne referentne godine. Zatim je filtrirao i uskladio te podatke kako bi se zajamčila dosljednost među državama članicama. Objedinio je vrijednosti koje se odnose na podsektore, ako su bile dostupne, kako bi dobio odgovarajuće sektorske vrijednosti za svaku državu članicu. Zatim je upotrijebio dobiveni skup podataka kako bi prikazao i usporedio gospodarske rezultate i zaposlenost u glavnim sektorima plavog gospodarstva na razini država članica i EU-a.

8. Staništa na morskom dnu

Izvor 8.1. – EMODnet: staništa na morskom dnu	
Naslov	**EMODnet: staništa na morskom dnu**
Opis	Skup podataka o staništima na morskom dnu Europske mreže nadgledanja i prikupljanja podataka o moru (EMODnet) pruža usklađene informacije o prostornoj rasprostranjenosti staništa na morskom dnu u europskim morskim vodama. Kako bi izradio preglednik, Sud je preuzeo podatke o „obalnim močvarnim područjima u europskim vodama" i „pokrivenosti zajednicama makroalgi (bitna varijabla za oceane) u Europi". Ti skupovi podataka pružaju eksplicitne prostorne informacije o odabranim obalnim i morskim staništima kako bi se potkrijepila procjena koju je Sud izradio u pogledu rasprostranjenosti staništa u europskim morima.
Izvor	Staništa na morskom dnu | Europska mreža nadgledanja i prikupljanja podataka o moru (EMODnet)
Licencija	CC BY 4.0
Dostupni format	Vektorski podatci (SHP, GeoPackage);
Datum preuzimanja	lipanj 2026.

Iz skupa podataka o staništima na morskom dnu mreže EMODnet Sud je preuzeo prostorne podatke o „obalnim močvarnim područjima u europskim vodama" i „pokrivenosti zajednicama makroalgi (bitna varijabla za oceane) u Europi". Ekstrahirane slojeve staništa Sud je filtrirao na zemljopisni opseg procjene i upotrijebio ih kao prostorne referentne slojeve. Prikazao je te podatke o staništima zajedno s područjima mreže Natura 2000 i zaštićenim morskim područjima proglašenim na nacionalnoj razini kako bi utvrdio područja koja se prostorno preklapaju. Zatim je upotrijebio dobivene informacije kako bi prikazao lokaciju odabranih staništa na morskom dnu u odnosu na zaštićena morska područja unutar područja procjene.

Prilog IV. – Popis područja na kojima je ribolov trajno ograničen

Broj	Naziv područja ograničenog ribolova	Pravna osnova	Veličina (km^2)
1.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.1	Delegirana uredba Komisije (EU) 2017/117	11,609
2.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-10		1,596
3.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-11		1,994
4.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-12		4,070
5.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-13		1,249
6.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-14		2,750
7.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-15		0,579
8.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-16		0,741
9.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-17		6,869
10.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-18		5,242
11.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-19		1,823
12.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-2		2,008
13.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-20		2,065
14.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-21		1,842
15.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-22		0,210
16.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-23		4,655
17.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-24		2,665
18.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-25		4,179
19.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-26		14,864
20.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-27		3,857
21.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-28		8,331
22.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-3		1,108
23.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-4		9,406
24.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-5		9,123
25.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-6		0,991
26.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-7		2,671

Broj	Naziv područja ograničenog ribolova	Pravna osnova	Veličina (km^2)
27.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-8		18,407
28.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-9		15,862
29.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.2		8,654
30.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.3		3,389
31.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.4		7,361
32.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.5		5,634
33.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.6		10,661
34.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.7		6,672
35.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.8-1		195,428
36.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.8-2		3,074
37.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.8-3		6,372
38.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-1		2,868
39.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-10		21,445
40.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-12		1,845
41.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-13		5,975
42.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-14		5,038
43.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-15		18,938
44.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-16		12,369
45.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-17		16,121
46.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-18		35,733
47.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-19		1,523
48.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-2		2,163
49.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-21		7,972
50.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-22		11,371
51.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-23		2,934
52.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-24		1,064
53.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-25		1,214
54.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-26		0,371
55.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-27		0,620

Broj	Naziv područja ograničenog ribolova	Pravna osnova	Veličina (km^2)
56.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-28		0,615
57.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-29		11,448
58.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-3		0,347
59.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-30		9,999
60.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-33		21,723
61.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-34		4,860
62.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-35		15,663
63.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-4		0,839
64.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-5		3,802
65.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-6		3,532
66.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-7		0,901
67.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-8		22,094
68.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_2.1		184,970
69.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_2.2		78,047
70.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_2.3		87,349
71.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_2.4		234,965
72.	BALTIC_SEA_MPA_AREA_2.5		609,178
73.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.1	Delegirana uredba Komisije (EU) 2017/118 (Prilog I.)	5,912
74.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.2		70,415
75.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.3		27,801
76.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.4		25,925
77.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.5a		36,669
78.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.5b		13,372
79.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.6a		4,533
80.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.6b		19,679
81.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.6c		108,542
82.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.6d		7,213
83.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.6e		98,051
84.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.7a		1,969

Broj	Naziv područja ograničenog ribolova	Pravna osnova	Veličina (km^2)
85.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.7b		3,252
86.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.7c		11,454
87.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.7d		38,254
88.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.8a		22,677
89.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.8b		10,414
90.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.8c		2,087
91.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.8d		7,853
92.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.8e		2,886
93.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.8f		3,321
94.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.8g		12,879
95.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.8h		0,641
96.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.8i		2,812
97.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.8j		0,433
98.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.8k		2,814
99.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.9a		167,378
100.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.9b		4,283
101.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.9c1		3,080
102.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.9c2		5,721
103.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.9d1		2,836
104.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.9d2		57,157
105.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.9d3		2,666
106.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.9e		76,757
107.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.9f		270,000
108.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.1	Delegirana uredba Komisije (EU) 2017/118 (Prilog II.)	0,948
109.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.10		5,620
110.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.11		7,278
111.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.12		1,166
112.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.13		0,420
113.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.14		1,823

Broj	Naziv područja ograničenog ribolova	Pravna osnova	Veličina (km^2)
114.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.15		6,635
115.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.16		1,284
116.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.17		3,016
117.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.18		1,589
118.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.19		1,543
119.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.2		6,225
120.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.20		1,637
121.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.21		242,925
122.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.22		0,449
123.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.23a		0,473
124.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.23b		0,571
125.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.23c		0,204
126.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.23d		0,203
127.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.23e		0,203
128.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.23f		0,969
129.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.23g		1,241
130.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.23h		0,795
131.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.23i		0,825
132.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.23j		0,806
133.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.24a		0,418
134.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.24b		0,207
135.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.24c		0,255
136.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.24d		0,216
137.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.24e		0,442
138.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.24f		0,213
139.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.24g		0,202
140.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.24h		0,203
141.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.24i		0,207
142.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.24j		0,211

Broj	Naziv područja ograničenog ribolova	Pravna osnova	Veličina (km^2)
143.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.24k		0,194
144.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.24l		0,685
145.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.24m		0,193
146.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.24n		0,279
147.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.24o		0,427
148.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.25		47,378
149.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.26		62,977
150.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.27		79,552
151.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.3		2,337
152.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.4		2,250
153.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.5		8,335
154.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.6		19,619
155.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.7		6,827
156.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.8		3,999
157.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.9		3,472
158.	NORTH_SEA_MPA_AREA_3.1	Delegirana uredba Komisije (EU) 2017/118 (Prilog IV.)	70,985
159.	NORTH_SEA_MPA_AREA_3.2		74,797
160.	NORTH_SEA_MPA_AREA_3.3		104,917
161.	NORTH_SEA_MPA_AREA_3.4		6,891
162.	NORTH_SEA_MPA_AREA_AIS_1.2	Delegirana uredba Komisije (EU) 2017/118 (Prilog V.)	960,364
163.	NORTH_SEA_MPA_AREA_AIS_1.3		427,383
164.	NORTH_SEA_MPA_AREA_AIS_1.4		866,543
165.	NORTH_SEA_MPA_AREA_AIS_2		3532,319
166.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.10aa _Sylt_Outer_Reef	Delegirana uredba Komisije (EU) 2017/118 kako je izmijenjena Delegiranom uredbom Komisije 2023/340	653,284
167.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.10ab _Sylt_Outer_Reef		2772,082
168.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.10bc _Sylt_Outer_Reef		324,119
169.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.10bd _Sylt_Outer_Reef		534,946

Broj	Naziv područja ograničenog ribolova	Pravna osnova	Veličina (km^2)
170.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.11 _Borkum_Reef_Ground		621,474
171.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.12a _Cleaver_Bank		113,943
172.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.12b _Cleaver_Bank		294,377
173.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.12c _Cleaver_Bank		178,126
174.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.12d _Cleaver_Bank		102,117
175.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.13a _Frisian_Front		399,914
176.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.13b _Frisian_Front		599,831
177.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.13c _Central_Oyster_Grounds		999,030
178.	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.28 _Amrum_BankSylt_Outer_Reef		48,049
179.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1_14	Delegirana uredba Komisije (EU) 2017/118 kako je izmijenjena Delegiranom uredbom Komisije 2025/2191	1157,376
180.	NORTH_SEA_MPA_AREA_1_15		1099,257
181.	BALTIC_SEA_ODERBANK	Uredba (EU) 2019/1241 (Prilog VIII.) – Dio C – točka 1.	512,992
182.	NORTH_SEA_PLAICE_BOX	Uredba (EU) 2019/1241 (Prilog V. – Dio C – točka 2.1.) kako je izmijenjena Delegiranom uredbom Komisije (EU) 2021/1160	45 458,537
183.	NORTH_SEA_RABARBEREN	Uredba Vijeća (EU) 2025/202 (Prilog IV.)	36,842
184.	NORTH_SEA_REVET		195,490
185.	NORTH_SEA_WEST_BANK		41,859
186.	WW_VME_41	Provedbena uredba Komisije (EU) 2022/1614 (Prilog II.)	83,656
187.	WW_VME_42		1085,504
188.	WW_VME_43		167,151
189.	WW_VME_44		124,890

Broj	Naziv područja ograničenog ribolova	Pravna osnova	Veličina (km^2)
190.	WW_VME_45		82,861
191.	WW_VME_46		82,787
192.	WW_VME_47		239,319
193.	WW_VME_48		30,780
194.	WW_VME_49		286,726
195.	WW_VME_5		198,312
196.	WW_VME_50		225,393
197.	WW_VME_51		347,545
198.	WW_VME_52		163,054
199.	WW_VME_53		78,560
200.	WW_VME_54		77,471
201.	WW_VME_55		77,052
202.	WW_VME_56		77,978
203.	WW_VME_57		1140,445
204.	WW_VME_58		76,944
205.	WW_VME_59		133,129
206.	WW_VME_6		99,078
207.	WW_VME_60		76,045
208.	WW_VME_61		75,960
209.	WW_VME_62		268,337
210.	WW_VME_63		76,377
211.	WW_VME_64		76,377
212.	WW_VME_65		76,039
213.	WW_VME_66		345,535
214.	WW_VME_67		73,901
215.	WW_VME_68		110,677
216.	WW_VME_69		127,592
217.	WW_VME_7		148,739
218.	WW_VME_70		382,549

Broj	Naziv područja ograničenog ribolova	Pravna osnova	Veličina (km^2)
219.	WW_VME_71		73,533
220.	WW_VME_72		73,100
221.	WW_VME_73		199,025
222.	WW_VME_74		553,484
223.	WW_VME_75		71,727
224.	WW_VME_76		71,200
225.	WW_VME_77		619,981
226.	WW_VME_78		333,527
227.	WW_VME_79		140,633
228.	WW_VME_8		99,138
229.	WW_VME_80		122,209
230.	WW_VME_81		432,225
231.	WW_VME_82		257,928
232.	WW_VME_83		69,967
233.	WW_VME_84		122,351
234.	WW_VME_85_part_1		46,072
235.	WW_VME_85_part_2		1,428
236.	WW_VME_85_part_3		532,666
237.	WW_VME_85_part_4		0,161
238.	WW_VME_85_part_5		233,072
239.	WW_VME_85_part_6		0,454
240.	WW_VME_85_part_7		244,954
241.	WW_VME_85_part_8		21,333
242.	WW_VME_86		120,959
243.	WW_VME_87		25,598
244.	WW_VME_9		618,854
245.	WW_VME_1		399,076
246.	WW_VME_10		248,381
247.	WW_VME_11		296,841

Broj	Naziv područja ograničenog ribolova	Pravna osnova	Veličina (km^2)
248.	WW_VME_12		148,579
249.	WW_VME_13		97,659
250.	WW_VME_14		94,030
251.	WW_VME_15		139,058
252.	WW_VME_16		89,457
253.	WW_VME_17		89,577
254.	WW_VME_18		90,554
255.	WW_VME_19		88,642
256.	WW_VME_2		99,705
257.	WW_VME_20		89,163
258.	WW_VME_21		88,941
259.	WW_VME_22		89,830
260.	WW_VME_23		178,098
261.	WW_VME_24		87,968
262.	WW_VME_25		88,938
263.	WW_VME_26		88,836
264.	WW_VME_27		131,344
265.	WW_VME_28		155,424
266.	WW_VME_29		88,715
267.	WW_VME_3		174,437
268.	WW_VME_30		86,578
269.	WW_VME_31		86,452
270.	WW_VME_32		129,219
271.	WW_VME_33		85,682
272.	WW_VME_34		85,528
273.	WW_VME_35		233,181
274.	WW_VME_36		84,204
275.	WW_VME_37		210,193
276.	WW_VME_38		125,885

Broj	Naziv područja ograničenog ribolova	Pravna osnova	Veličina (km^2)
277.	WW_VME_39		83,814
278.	WW_VME_4		198,593
279.	WW_VME_40		167,467
280.	WW_HAKE_01	Uredba Komisije (EZ) br. 494/2002 (članak 5. stavak 1. točka (a))	49 293,570
281.	WW_HAKE_02	Uredba Komisije (EZ) br. 494/2002 (članak 5. stavak 1. točka (b))	31 511,144
282.	GFCM_FRA_VME.AREA_RESTRICTED. GFCM_VME_CLOS_3	Preporuka GFCM/30/2006/3, točka 1.a	976,348
283.	GFCM_FRA_VME.AREA_RESTRICTED. GFCM_VME_CLOS_2	Preporuka GFCM/30/2006/3, točka 1.c	9937,753
284.	GFCM_FRA_OTHER.FISH_HAB.GFCM _OTHER_FISH_HAB_6	Preporuka GFCM/42/2018/5 (Prilog II.)	613,147
285.	GFCM_FRA_OTHER.FISH_HAB.GFCM _OTHER_FISH_HAB_7		616,134
286.	GFCM_FRA_OTHER.FISH_HAB.GFCM _OTHER_FISH_HAB_8		469,002
287.	GFCM_FRA_VME.AREA_RESTRICTED. GFCM_VME_CLOS_4_part_1	Preporuka GFCM/46/2023/1 (Prilog I.)	44,946
288.	GFCM_FRA_OTRANTO_CHANNEL_CORE	Preporuka GFCM/47/2024/6 (Prilog I.)	878,579
289.	WW_BELGICA_MOUND_PROVINCE	Uredba (EU) 2019/1241 (Prilog II. – Dio A – točka 1.)	416,835
290.	WW_HOVLAND_MOUND_PROVINCE		1088,289
291.	WW_NW_PORCUPINE_BANK_I		356,640
292.	WW_NW_PORCUPINE_BANK_II		287,507
293.	WW_SW_PORCUPINE_BANK		329,264
294.	WW_EL_CACHUCHO	Uredba (EU) 2019/1241 (Prilog II. – Dio B – točka 1.)	2350,595
295.	WW_MADEIRA_CANARY_ISLANDS	Uredba (EU) 2019/1241 (Prilog II. – Dio B – točka 2.)	553 067,902

Broj	Naziv područja ograničenog ribolova	Pravna osnova	Veličina (km^2)
296.	WW_AZORES	Uredba (EU) 2019/1241 (Prilog II. – Dio B – točka 3.)	531 502,939

Napomena:
podatke (koji nisu iscrpni) koje je Sud upotrijebio za potrebe ovog izvješća dostavila je Europska agencija za kontrolu ribarstva (EFCA) u ožujku 2026. u obliku prostornih poligona kojima se razgraničuju područja ograničenog ribolova, zajedno s upućivanjima kojima se svaki poligon povezuje s odgovarajućom pravnom osnovom, uključujući uredbe EU-a i preporuke Opće komisije za ribarstvo Sredozemlja (GFCM).
Informacije o površini pojedinačnih područja ograničenog ribolova: budući da se neka područja zemljopisno preklapaju, zbroj tih područja nije jednak ukupnoj površini.
Ne uključujući područja koja se preklapaju, ukupna je površina sljedeća:
- ukupna površina područja na kojima je ribolov trajno ograničen (kategorije 1 – 3) = 1 259 288,11 km^2;
- ukupna površina područja mreže Natura 2000 tijekom 2024. (bez unutarnjih preklapanja) = 525 853,29 km^2;
- ukupna površina područja mreže Natura 2000 koja su obuhvaćena područjima na kojima je ribolov trajno ograničen (kategorije 1 – 3) = 79 670,24 km^2.

Stoga je udio svih područja mreže Natura 2000 obuhvaćenih područjima na kojima je ribolov trajno ograničen (kategorije 1 – 3) = 79 670,24 / 525 853,29 = 15,15 %.

Prilog V. – Financijska sredstva EU-a

01 **Program LIFE:** Sud je utvrdio da za razdoblje 2021. – 2027. postoji 18 projekata povezanih sa zaštićenim morskim područjima koji se provode u devet država članica. Ukupni trošak tih projekata iznosi 272 milijuna eura, uključujući 150 milijuna eura financijskih sredstava EU-a. Sud je utvrdio da je za razdoblje 2014. – 2020. postojalo 20 dodatnih relevantnih projekata koji su bili u tijeku u osam država članica. Njihov ukupni trošak iznosio je 138 milijuna eura, uključujući 79 milijuna eura financijskih sredstava EU-a. Komisija je predložila da se program LIFE od 2028. uključi u novi Europski fond za konkurentnost.

02 **Fondovi kohezijske politike:** Sud je utvrdio da za razdoblje 2021. – 2025. postoji 16 projekata povezanih sa zaštićenim morskim područjima. Ukupni trošak tih projekata iznosi 22,5 milijuna eura, uključujući 18,2 milijuna eura financijskih sredstava EU-a.

03 **Europski fond za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu (EFPRA):** 25 država članica dodijelilo je u svojim nacionalnim programima financijska sredstva u okviru posebnog cilja 1.6. („doprinos zaštiti i obnovi vodene bioraznolikosti i ekosustava”), koji uključuje potporu zaštićenim morskim područjima.

Ukupna dodijeljena sredstva EU-a u okviru posebnog cilja 1.6. EFPRA-e iznose 377 milijuna eura, od čega:

- 108 milijuna eura dodijeljeno je za intervencije vrste 6 koje se odnose na proglašavanje, održavanje i praćenje zaštićenih morskih područja, uključujući mrežu Natura 2000;
- 255 milijuna eura dodijeljeno je za intervencije vrste 1 koje se odnose na zaštitu i obnovu bioraznolikosti, a takvim se operacijama u širem smislu doprinosi zaštiti mora.

Potpora za uvođenje i praćenje zaštićenih morskih područja, uključujući mrežu Natura 2000 (intervencije vrste 6), dodjeljuje se i u okviru drugih posebnih ciljeva. Za intervencije vrste 6 dosad je dodijeljeno dodatnih 10 milijuna eura, uglavnom u okviru posebnog cilja 2.1. „održiva akvakultura” (više informacija dostupno je na portalu otvorenih podataka).

04 **Istraživanje i inovacije:** projektima koji se financiraju u okviru programa Obzor Europa, uključujući inicijative za europske plave parkove, nastoji se poboljšati znanstvena osnova za zaštitu mora. Ti projekti, s ukupnim proračunom od približno 62,4 milijuna eura za šest država članica, usmjereni su na aktivnosti kao što su utvrđivanje područja prikladnih za strogu zaštitu, analiza ekološke povezanosti zaštićenih morskih područja i razvoj alata za prostorno planiranje morskog područja.

Prilog VI. – Metodologija za procjenu upravljanja zaštićenim morskim područjima s pomoću alata METT-4

01 Zaštićena morska područja razlikuju se po zemljopisnom opsegu, pravnim okvirima i ciljevima očuvanja. Kako bi objektivno procijenio djelotvornost upravljanja tim područjima, Sud je upotrijebio prilagođenu verziju alata za praćenje djelotvornosti upravljanja (METT-4) koji je razvila Međunarodna unija za očuvanje prirode.

02 Alat METT-4 standardizirani je evaluacijski okvir u obliku ankete (zatvorena pitanja) koja se temelji na ciklusu upravljanja koji je uspostavila Svjetska komisija IUCN-a za zaštićena područja, a osmišljen je za mjerenje operativnog zdravlja zaštićenog područja. Taj se alat može upotrebljavati za sve vrste zaštićenih područja, među ostalim na kopnu. Stoga je Sud izostavio pitanja koja nisu bila primjenjiva u kontekstu morskih područja. Potpuni popis pitanja upotrijebljenih u svrhu ove revizije naveden je u nastavku.

Područje procjene	Pitanje
1. Pravni status	Ima li zaštićeno područje pravni status ili je uspostavljeno na temelju „drugih djelotvornih sredstava”?
2. Ciljevi	Provodi li se upravljanje u skladu s dogovorenim ciljevima?
3. Propisi/kontrole	Jesu li uspostavljeni odgovarajući propisi/kontrole za upravljanje korištenjem zemljišta/mora i aktivnostima u tim područjima (kao što su ribarstvo, rudarenje, turizam)?
4. Planiranje korištenja zemljišta/mora	Uzima li se u obzir zaštićeno područje pri planiranju korištenja zemljišta i mora izvan zaštićenog područja i doprinosi li to planiranje postizanju ciljeva upravljanja?
5. Osmišljavanje	Je li zaštićeno područje odgovarajuće veličine i oblika za zaštitu vrsta, staništa, ekoloških procesa i vodnih slivova koji su od ključne važnosti za očuvanje?
6. Razgraničenje	Je li granica poznata i označena?
7. Plan upravljanja	Postoji li plan upravljanja ili jednakovrijedan dokument i je li se on provodi?
8. Redovni plan rada	Postoji li redovni plan rada i je li se on provodi?
9. Inventar resursa	Imate li dovoljno informacija za upravljanje područjem?
10. Osoblje	Ima li dovoljno ljudi za upravljanje zaštićenim područjem?

Područje procjene	Pitanje
11. Znanja i vještine	Imaju li osobe uključene u upravljanje zaštićenim područjem potrebno znanje i vještine?
12. Tekući proračun	Je li tekući proračun dovoljan?
14. Upravljanje proračunom	Upravlja li se proračunom tako da se jamči djelotvorno upravljanje zaštićenim područjem?
15. Oprema	Jesu li oprema i objekti dovoljni za zadovoljavanje potreba u pogledu upravljanja?
16. Izvršavanje zakonodavstva	Može li osoblje (tj. osobe koje su odgovorne za upravljanje područjem) izvršavati zakonodavstvo i provoditi propise o zaštićenim područjima?
17. Zaštita	Jesu li uspostavljeni sustavi (npr. ophodnje, dozvole, prikupljanje obavještajnih podataka itd.) kako bi se kontrolirali pristup i upotreba resursa u zaštićenom području?
19. Istraživanja	Postoji li program anketa i istraživačkog rada usmjerenog na upravljanje?
20. Praćenje/ evaluacija	Je li se aktivnosti upravljanja redovito prate, ocjenjuju i prilagođavaju?
21. Upravljanje resursima	Provodi li se aktivno upravljanje resursima?
22. Klimatske promjene	Upravlja li se zaštićenim područjem planski kako bi se prilagodilo klimatskim promjenama?
23. Hvatanje ugljika	Upravlja li se zaštićenim područjem svjesno kako bi se spriječio gubitak ugljika i potaknulo daljnje hvatanje ugljika?
24. Usluge ekosustava	Uzima li se pri upravljanju u obzir pružanje usluga ekosustava?
25. Obrazovanje/ informiranost	Postoji li planirani program obrazovanja i informiranja povezan s ciljevima i potrebama?
26. Susjedne države i komercijalni susjedi	Je li uspostavljena suradnja s državom s kojom dijelite granicu na kopnu/moru i komercijalnim korisnicima?
27. Komercijalni pružatelji turističkih usluga	Doprinose li komercijalni organizatori putovanja upravljanju zaštićenim područjem?
28. Pristojbe	Ako se naplaćuju pristojbe (tj. pristojbe za ulaz ili kazne), pomažu li one pri upravljanju zaštićenim područjem?

Područje procjene	Pitanje
29. Objekti za posjetitelje	Jesu li objekti i usluge za posjetitelje primjereni?
31. Lokalne zajednice	Sudjeluju li lokalne zajednice koje žive na zaštićenom području ili u njegovoj blizini u donošenju odluka o upravljanju?
32. Mogućnosti za izvore prihoda	Pruža li zaštićeno područje lokalnim zajednicama održive mogućnosti za izvore prihoda?
33. Prijetnje	Uklanjaju li se djelotvorno prijetnje za glavne vrijednosti zaštićenog područja?
34. Povezanost	Jesu li zahtjevi za funkcionalnu povezanost procijenjeni i provedeni?
37. Stanje očuvanosti vrsta	Je li se tijekom posljednjih pet godina promijenilo stanje ključnih pokazatelja za vrste?
38. Stanje očuvanosti staništa	Je li se tijekom posljednjih pet godina promijenilo stanje staništa?

Izvor: alat za praćenje djelotvornosti upravljanja (METT-4).

03 Za potrebe ove revizije Sud je odabrao 45 zaštićenih morskih područja (vidjeti ***Prilog II.***) u trima državama članicama (ukupno 15 po državi članici) i zatražio od njihovih upravitelja da dostave relevantne informacije koje su bile dostupne 2025. Međutim, 10 od 15 odabranih zaštićenih morskih područja u Irskoj nije moglo pružiti nikakve informacije, pa su se zaključci Suda izneseni u ovom izvješću temeljili na 35 odgovora, tj. 77 % svih upravitelja.

04 U sklopu metodologije alata METT-4 upotrebljava se sustav bodovanja od 0 do 3 za svako pitanje. Međutim, kako bi rezultati bili lako razumljivi, Sud je pojednostavnio metodu izračuna. Brojio je odgovore umjesto primjene bodovanja. Za svako pitanje u okviru alata METT-4 upravitelji područja imaju četiri specifične mogućnosti za opisivanje njihove situacije, od nepoduzimanja mjera do potpune provedbe. Sud je izračunao postotke zbrajanjem svih odgovora koje su upravitelji dali na svako pitanje i podijelio taj broj s ukupnim brojem upitnika (35 odgovora). Tim se pristupom izbjegava miješanje različitih ocjena i prikazuju najčešći problemi na način kojim se olakšava tumačenje.

05 Iako je prilagođeni alat METT-4 pružio vrijedne uvide, procjena ima određena ograničenja. Prvo, budući da se upitnici oslanjaju na samoizvješćivanje upravitelja zaštićenih morskih područja, postoji inherentni rizik od pristranosti samoizvješćivanja. Drugo, nepostojanje podataka utjecalo je na određene regije, posebno Irsku, iz koje nije primljeno 10 očekivanih odgovora. Kad je to bilo moguće, odgovori su bili potkrijepljeni rezultatima razgovora obavljenih tijekom revizijskih posjeta Suda.

06 Ekstrapolacija tih postotaka na cijeli EU nije moguća zbog skromne veličine konačnog uzorka. Od 45 zaštićenih morskih područja u uzorku njih 30 odabrano je metodom uzorkovanja po novčanoj jedinici, koja je prilagođena tako što su monetarne vrijednosti zamijenjene parametrima za površinu. Stoga su dobiveni postotci uzorak ponderiran prema površini, a ne isključivo statistička generalizacija svih europskih zaštićenih morskih područja.

Pokrate i skraćeni nazivi

Pokrata ili skraćeni naziv	Definicija/objašnjenje
EEA	Europska agencija za okoliš
EFPRA	Europski fond za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu
IUCN	Međunarodna unija za očuvanje prirode
METT	Alat za praćenje djelotvornosti upravljanja
ODMS	Okvirna direktiva o morskoj strategiji
ZRP	Zajednička ribarstvena politika

Pojmovnik

Pojam	Definicija/objašnjenje
Isključivi gospodarski pojas	Područje mora, neposredno izvan teritorijalnih voda određene obalne države, u kojem ta država ima određena prava i obveze na temelju Konvencije UN-a o pravu mora.
Odbačeni ulov	Ulov vraćen u more. Ta je praksa zabranjena zakonodavstvom EU-a, uz nekoliko iznimaka.
Područje procjene zaštićenog morskog područja	Morske vode koje okružuju državu članicu EU-a čija je vanjska granica 200 nautičkih milja od obale, jednako udaljena od susjedne države članice EU-a, ili granica definirana na temelju sklopljenog ugovora.
Procijenjeni ribolovni napor	Vrijeme koje plovilo provodi vjerojatno obavljajući ribolov, koje se procjenjuje na temelju njegovih obrazaca kretanja s pomoću podataka o praćenju njegova kretanja.
Regionalna konvencija o moru	Međunarodni sporazum o zaštiti morskog okoliša u morskim regijama EU-a.
Ribolovni napor	Mjera ribolovne aktivnosti kojom se u obzir uzima kapacitet plovila ili flote i broj dana provedenih u ribolovu.
Ribolovni pritisak	Učinak ribolova na riblje populacije i ekosustave.
Strogo zaštićeno područje	Područje u kojem su zabranjene sve ekstraktivne aktivnosti (kao što su ribolov, rudarenje ili jaružanje) kako bi se omogućio oporavak morskih ekosustava.
Usputni ulov	Nenamjerni ulov organizama na koje ribolovne aktivnosti nisu bile posebno usmjerene.
Zaštićeno morsko područje	Morsko područje koje je zakonom ili na neki drugi način proglašeno područjem na kojem je potrebno zaštititi i očuvati bioraznolikost, prirodne resurse i lokalitete kulturne baštine.

Odgovori Komisije

https://www.eca.europa.eu/hr/publications/SR-2026-25

Kronologija

https://www.eca.europa.eu/hr/publications/SR-2026-25

Revizorski tim

U tematskim izvješćima Suda iznose se rezultati revizija koje su provedene za politike i programe EU-a ili teme povezane s upravljanjem u posebnim proračunskim područjima. U odabiru i oblikovanju takvih revizijskih zadataka Sud nastoji postići što veći učinak uzimajući u obzir rizike za uspješnost ili usklađenost, vrijednost predmetnih prihoda ili rashoda, predstojeće razvojne promjene te politički i javni interes.

Ovu reviziju uspješnosti provelo je I. revizijsko vijeće, kojim predsjeda članica Suda Joëlle Elvinger i koje je specijalizirano za rashodovno područje održive uporabe prirodnih resursa. Reviziju je predvodila članica Suda Iliana Ivanova, a potporu su joj pružali voditeljica njezina ureda Mariana Hristčeva, ataše u njezinu uredu Marija Bjalkova, rukovoditelj Emmanuel Rauch, voditelj radnog zadatka Rafał Czarnecki te revizori Kim Hublé, Zuzana Gullová, Monika Dedičová, Alina Tereszkiewicz i Torgny Karlsson. Podršku pri analizi podataka pružali su Stamatis Kalogirou, Anthony Pantelis, Fotios Polyzos i Iveta Toleikyte. Jezičnu podršku pružale su Jennifer Schofield, Zoe Dennis i Laura Mcmillan. Grafičku podršku pružala je Alexandra Mazilu, a tajničke poslove obavljala je Frédérique Hussenet.

Slijeva nadesno: Monika Dedičová, Mariana Hristčeva, Alexandra Mazilu, Emmanuel Rauch, Torgny Karlsson, Iliana Ivanova, Rafał Czarnecki, Stamatis Kalogirou, Anthony Pantelis, Marija Bjalkova, Fotios Polyzos, Alina Tereszkiewicz i Iveta Toleikyte.

AUTORSKA PRAVA

© Europska unija, 2026.

Politika Europskog revizorskog suda (Sud) o ponovnoj uporabi sadržaja utvrđena je u Odluci Suda br. 6-2019 o politici otvorenih podataka i ponovnoj uporabi dokumenata.

Osim ako je drukčije navedeno (npr. u pojedinačnim napomenama o autorskim pravima), sadržaj Suda koji je u vlasništvu EU-a ima dozvolu Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0). Stoga je opće pravilo da je ponovna uporaba dopuštena pod uvjetom da se na odgovarajući način navede izvor i naznače eventualne promjene. Osoba koja ponovno upotrebljava sadržaj Suda ne smije izmijeniti izvorno značenje ili poruku. Sud ne snosi odgovornost za posljedice ponovne uporabe.

Ako određeni sadržaj prikazuje osobe čiji je identitet moguće utvrditi, npr. u slučaju fotografija koje prikazuju osoblje Suda, ili ako uključuje djela trećih strana, potrebno je zatražiti dodatno dopuštenje.

U slučaju dobivanja takvog dopuštenja njime se poništava i zamjenjuje prethodno opisano opće dopuštenje i jasno se navode sva ograničenja koja se primjenjuju na uporabu tog sadržaja.

Za uporabu ili reprodukciju sadržaja koji nije u vlasništvu EU-a dopuštenje se po potrebi mora zatražiti izravno od nositelja autorskih prava.

Fotografija na naslovnoj stranici: © xbrchx / stock.adobe.com.

Slike 1., 2. i 6. te slika 1. u okviru 3.: © 2026. Mapbox, © OpenStreetMap.

Fotografija u okviru 7.: © Aron Hejdström, Okružni upravni odbor Gotlanda.

Softver ili dokumenti na koje se primjenjuju prava industrijskog vlasništva, kao što su patenti, žigovi, registrirani dizajn, logotipi i nazivi, nisu obuhvaćeni politikom Suda o ponovnoj uporabi sadržaja.

Na internetskim stranicama institucija Europske unije unutar domene europa.eu dostupne su poveznice na internetske stranice trećih strana. Sud nema nikakvu kontrolu nad njihovim sadržajem te je stoga preporučljivo da provjerite njihove politike zaštite osobnih podataka i autorskih prava.

Upotreba logotipa Suda

Logotip Suda ne smije se upotrebljavati bez prethodne suglasnosti Suda.

HTML	ISBN 978-92-849-8429-9	ISSN 2315-2230	doi:10.2865/0478823	QJ-01-26-048-HR-Q
PDF	ISBN 978-92-849-8430-5	ISSN 2315-2230	doi:10.2865/4500657	QJ-01-26-048-HR-N

KAKO UPUĆIVATI

Europski revizorski sud, tematsko izvješće 25/2026 „Zaštićena morska područja – Njihovo proglašavanje samo po sebi nije dovoljno za smislenu zaštitu”, Ured za publikacije Europske unije, 2026.

Mora EU-a u sve su lošijem stanju zbog klimatskih promjena, onečišćenja, ribolova i gubitka staništa. Cilj je strategije EU-a za bioraznolikost do 2030. zaštititi 30 % mora EU-a, uključujući i strogu zaštitu njih 10 %. Sud je procijenio napredak u dosezanju tih ciljnih vrijednosti te jamči li se proglašavanjem područja njihova djelotvorna zaštita i kako se uspostavlja ravnoteža između okolišnih i socioekonomskih ciljeva. Iako je mreža zaštićenih morskih područja proširena, ciljne vrijednosti za ta područja vrlo vjerojatno neće biti dosegnute; za mnoga područja ne postoje zaštitne mjere i prilagodljivo upravljanje često nije adekvatno. U nedavno donesenom zakonodavstvu EU-a naglasak više nije na pasivnoj zaštiti nego na aktivnoj obnovi ekosustava. Sud preporučuje da se proširi mreža zaštićenih područja, proglašavanja pretoče u izvršive mjere, ojača sudjelovanje dionika te poboljšaju prilagodljivo upravljanje i praćenje.

Tematsko izvješće Suda u skladu s člankom 287. stavkom 4. drugim podstavkom UFEU-a.

EUROPSKI REVIZORSKI SUD

Ured za publikacije Europske unije

EUROPSKI REVIZORSKI SUD
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURG

Tel.: +352 4398-1

Upiti: eca.europa.eu/hr/contact
Internetske stranice: eca.europa.eu
Društvene mreže: @EUauditors